

METODECENTRET

Center for Innovation & Metodeudvikling

Intensive anbringelser - praksisbeskrivelse

Tillæg til evalueringen af intensive anbringelser i
Herning Kommune

Intensive anbringelser - praksisbeskrivelse

– Tillæg til evalueringen af intensive anbringelser i Herning Kommune

©METODECENTRET

Udgivet af:

Metodecentret

Olof Palmes Allé 19

8200 Aarhus N

Forfattere:

Sofie Ilsvard, Projektleder, mail: sofils@rm.dk

Line Kvartborg Vestergaard, Praktikant

Simon Østergaard Møller, Chefkonsulent, mail: simmoel@rm.dk

Udgivet februar 2016

Download på www.metodecentret.dk

Der kan frit citeres fra denne udgivelse, korrekt angivelse er: Ilsvard, S., Vestergaard, L. K. og Møller, S. Ø. 2016. *Intensive anbringelser – praksisbeskrivelse – Tillæg til evalueringen af intensive anbringelser i Herning Kommune*. Aarhus N: Metodecentret.

Indhold

INDLEDNING	5
OM UNDERSØGELSEN.....	5
<i>Kort om konceptet for intensive anbringelser</i>	6
<i>Kort om konceptet for intensive anbringelser</i>	6
CLAUDISVEJ	7
MÅLGRUPPEBESKRIVELSE.....	7
<i>Henvisningsårsager for de anbragte unge på Claudisvej</i>	7
<i>Hvor boede de unge inden anbringelsen?</i>	8
<i>Diagnoser</i>	8
INDSATSELEMENT 1: REALISTISK MÅLRETTET INDSATS.....	9
<i>6-ugers mål og mødeformer</i>	9
<i>Kontaktpædagog</i>	11
<i>Sagsbehandlerinddragelse</i>	12
<i>Forventningsafstemning til anbringelsen</i>	12
<i>Anbringelsesmål for de unge på Claudisvej</i>	13
<i>Personlig adfærd og udvikling</i>	14
<i>Sundhedsforhold</i>	15
<i>Familieforhold og forældres adfærd</i>	15
<i>Fritidsforhold og venskaber</i>	15
<i>Skole og læringsforhold</i>	16
INDSATSELEMENT 2: INTEGRATION AF PARALLELE INDSATSER.....	17
<i>Samarbejde med skole- og uddannelsesstilbud</i>	17
<i>Fritidsaktiviteter og arbejde</i>	18
<i>Pro-sociale venskaber</i>	18
INDSATSELEMENT 3: FAMILIECENTRERET INDSATS.....	19
<i>Forældresamarbejde og medinddragelse</i>	19
<i>Forældresamtaler og kontinuerlig oplysning</i>	21
<i>Behandlingsmål for forældre</i>	22
<i>Konfliktmægling og konflikthåndtering</i>	22
<i>Relationer til søskende</i>	23
<i>Inddragelse af den unges øvrige netværk udenfor Claudisvej</i>	23
INDSATSELEMENT 4: KONTINUITET I DEN EFTERFØLGENDE INDSATS.....	24
<i>Samarbejdsalliancer og medinddragelse af familie og netværk</i>	25
<i>Løbende justering af efterværnsplaner og støttebehov</i>	26
TOFTEN	28
MÅLGRUPPEBESKRIVELSE.....	28
<i>Henvisningsårsager for de anbragte børn på Toften</i>	29
<i>Hvor boede børnene inden anbringelsen?</i>	29
<i>Diagnoser</i>	29
INDSATSELEMENT 1: REALISTISK MÅLRETTET INDSATS.....	29
<i>Anbringelsesmål</i>	31

<i>Personlig adfærd og udvikling</i>	32
<i>Familieforhold</i>	33
<i>Forældres adfærd</i>	34
<i>Fritidsforhold og venskaber</i>	34
<i>Skoleforhold og læring</i>	34
<i>Sundhedsforhold</i>	35
INDSATSELEMENT 2: INTEGRATION AF PARALLELE INDSATSER	35
<i>Samarbejde med skole og skolefritidstilbud</i>	36
<i>Fritidsinteresser og sociale tiltag</i>	37
<i>Andre aktører</i>	37
INDSATSELEMENT 3: FAMILIECENTRERET INDSATS	37
<i>Netværk og ressourcer</i>	38
<i>Undersøgelser af forældrekompetencer</i>	39
<i>Forældresamarbejde, medinddragelse og ansvarliggørelse</i>	41
<i>Forældresamvær</i>	43
<i>Kontinuerlig oplysning af forældre</i>	43
INDSATSELEMENT 4: KONTINUITET I DEN EFTERFØLGENDE INDSATS	44
<i>Efterindsatser</i>	45
AFSLUTTENDE BEMÆRKNINGER	46

Indledning

Denne rapport supplerer slutevalueringen af pilotafprøvningen af intensive anbringelser på døgninstitutionerne Hedeboencentret, afdeling Claudisvej, og Toften i Herning Kommune. Den omhandler detaljeret proces- og praksisbeskrivelser af, hvordan institutionerne har omsat indsatskonceptet og indeholder således dokumentation for de konklusioner om omsætningen af konceptet, som er præsenteret i slutevalueringen.¹

Praksisbeskrivelsen henvender sig primært til institutioner og personale, som søger inspiration til, hvordan indsatskonceptet kan omsættes fra teori til praksis.

Praksisbeskrivelsen er primært struktureret omkring indsatskonceptets fire grundelementer, og er derfor inddelt i fire hovedkategorier, hvor vi belyser hvordan institutionerne har udfoldet indsatserne som (1) realistisk målrettede, (2) indeholdende integrerede parallelle indsatser, (3) familiecentreret, og (4) hvordan de har arbejdet med at sikre kontinuitet i den efterfølgende indsats.

Claudisvej og Toften er, i den nævnte rækkefølge, beskrevet hver for sig, eftersom institutionerne arbejder med forskellige målgrupper og dermed også forskelligartede problemstillinger. Vi kigger derfor også nærmere på henholdsvis Claudisvej og Toftens målgrupper, og ser blandt andet på henvisningsårsagerne for de anbragte, og hvor de boede inden anbringelsen. Indledende beskriver vi kortfattet indsatskonceptets fire grundelementer.

Om undersøgelsen

Denne rapport er baseret på et datamateriale som omfatter institutionernes skriftlige journaldata og dokumentation af anbringelsesforløbene. Dette materiale omfatter blandt andet 50 undersøgelser, referater fra status- og netværksmøder, udredningsmateriale, behandlingsplaner med mere. Datamaterialet er kodet systematisk med QSR software.

Evalueringen tager udgangspunkt i de deltagende institutioner, som eksempler på to forskellige cases af hvordan konceptet om intensive anbringelser er blevet udfoldet i praksis. Afdeling Claudisvej og Toften har selv henvendt sig til Metodecentret, fordi de var interesserede i at være med til at udvikle og afprøve konceptet om intensive anbringelser. Casene er således hverken blevet udvalgt strategisk, teoretisk eller tilfældigt, men er udvalgt af pragmatiske årsager. Der er således tale om en *convenience sample*.

¹ Slutevalueringen "Intensive anbringelser – erfaringer fra pilotafprøvningen i Herning Kommune" kan hentes på www.metodecentret.dk.

Kort om konceptet for intensive anbringelser

Et væsentligt element i en intensiv anbringelse er, at indsatsen skal være realistisk målrettet. Dette element sikres ved, at der bliver udarbejdet en behandlingsplan, med udgangspunkt i barnets eller den unges individuelle problemstillinger, som også kan anvendes efter endt anbringelsesforløb. En grundlæggende præmis for en intensiv anbringelse er derfor, at det ikke er et mål, at barnet eller den unge skal være færdigbehandlet ved udskrivningen. Derimod handler en intensiv anbringelse om at fjerne eller mindske de barrierer, som står i vejen for at kunne udskrive barnet/den unge og videreføre indsatsen i en mindre indgribende ramme.

Et andet essentielt element i en intensiv anbringelse er, at indsatsens fokus flyttes væk fra institutionsmiljøet, til det miljø, som barnet/den unge skal udskrives til senere. Med andre ord handler det om at styrke barnet eller den unges integration i sammenhænge udenfor institutionen. Anbringelsen skal derfor betragtes som en midlertidig fase – en undtagelsestilstand - og for at anbringelsen kan opnå succes skal indsatsen sammentænkes og integreres med andre parallelle indsatser i den anbragtes nærmiljø. Eventuelle problemstillinger vedrørende barnets/den unges familieliv eller skolegang, skal derfor adresseres under anbringelsen.

Et tredje væsentligt element i en intensiv anbringelse er at indsatsen skal være familiecentreret, og konsekvent og indgående involvere den anbragtes familie i behandlingsarbejdet på institutionen. Det er således helt centralt at familien og det nære netværk udgør et selvstændigt fokus i indsatsen.

Forskningen peger endvidere på, at for at en intensiv anbringelse vil gavne den anbragte, skal der i forlængelse af at indsatsen er realistisk målrettet være kontinuitet i den efterfølgende indsats. Dette betyder, at der skal sikres sammenhæng mellem den behandling som foregår under anbringelsen, og de tiltag der gennemføres for barnet/den unge og familien i efterfølgende ambulante regi. Når barnet/den unge overleveres til en anden instans ved udskrivningen, er det derfor en præmis, at de nye omsorgsgivere og behandlere allerede er blevet involveret, og er klar til at modtage barnet eller den unge og fortsætte behandlingsarbejdet. Endvidere er det væsentligt, at de efterfølgende omsorgsgivere og behandlere inddrages så tidligt som muligt efter barnet/den unge er blevet anbragt.

Claudisvej

Hedebocentret er et decentralt socialpædagogisk dag- og døgntilbud til unge, som består af flere forskellige afdelinger. Afdelingen, som har indgået i projektet om intensive anbringelser er Claudisvej, som er beliggende i et villakvarter i Ikast bymidte. Claudisvej tilbyder intensive anbringelser for 14- til 18-årige normalt begavede unge, der er psykisk sårbare og med psyko-sociale problemstillinger.

Claudisvej har kapacitet til at kunne huse syv unge. En intensiv anbringelse på Claudisvej har oftest en varighed på ni til (maksimalt) 12 måneder. I den tid de unge opholder sig på institutionen, arbejdes der intensivt med de anbragtes problematikker, hvilket blandt andet betyder en høj grad af involvering af forældre og netværk. Der bliver løbende sat mål for anbringelsen, som bliver evalueret og justeret hver sjette uge. Det overordnede mål for indsatsen er, at de unge i størst muligt omfang bliver i stand til at magte en selvstændig tilværelse, og at de opbygger et godt personligt netværk. Der arbejdes derfor hen imod, at de unge er parate til at blive udskrevet til en mindre indgribende indsats, som for eksempel udslusning i egen bolig kombineret med ambulante behandling eller støtte.

Claudisvejs personalegruppe består af 6 pædagoger, en socialrådgiver og en afdelingsleder med familierapeutisk baggrund. Der er psykolog tilknyttet afdelingen, dels til at understøtte behandlingsarbejdet på afdelingen, dels til at forestå terapi til de unge, som har behov for det. Herudover benytter Claudisvej sig af såkaldte 'færdighedstrænere' ved behov. Færdighedstræneren er oftest en ung person, som ansættes cirka to timer om ugen i en periode til at tage sig af bestemte opgaver. En typisk opgave er at tage den unge med til en fritidsinteresse, hvor der arbejdes med at træne en bestemt ART-færdighed.²

Der har været 17 unge i intensive anbringelsesforløb i pilotafprøvningsperioden fra 2012 til 2015, heraf fem drenge og 12 piger.

Målgruppebeskrivelse

Inden vi kigger nærmere på hvordan Claudisvej har omsat indsatsens fire centrale elementer til praksis, beskriver vi kortfattet, hvad der kendetegner de unge som indgår i slutevalueringen.

Henvisningsårsager for de anbragte unge på Claudisvej

Fælles for henvisningsårsagerne er, at de unge har behov for en tryk base med stabile omsorgspersoner, som kan være med til at støtte de unge i at varetage deres psykiske trivsels- og udviklingsmæssige behov, samt skabe struktur og stabilitet i de unges hverdag.

² ART: Aggression Replacement Training, er et manualbaseret program, der har til formål at mindske aggressiv adfærd, samt skabe en højere grad af empati, bedre selvværd blandt børn og unge, der er i risiko for at udvikle alvorlige adfærdsmæssige problemer.

Det er derimod forskelligt hvilke konkrete hændelser der har afledt anbringelsen. I mange tilfælde er der tale om omsorgssvigt og manglende ressourcer hos forældrene, dog i forskelligt omfang. I de sværeste tilfælde kan nævnes vold, fysiske og seksuelle overgreb og eller misbrugsproblematikker blandt forældrene. Det fremgår desuden, at flere unge har udviklet selvskadende og suicidal adfærd, mens andre har udviklet stofmisbrug, alkoholmisbrug og kriminel adfærd. Herudover fremgår det af henvisningerne, at flere af de unge har ringe tilknytning til og svært ved at efterleve kravene fra deres skole- og eller uddannelses tilbud, hvilket også er beskrevet som en direkte henvisningsårsag. Problemer med at håndtere vrede er også en tendens blandt de anbragte unge, hvilket har været udfordrende og svært at håndtere for forældrene.

To unge har forinden henvisningen til Claudisvej været i ambulante behandling, som ikke har været succesfuld, og de er derfor blevet henvist til en intensiv anbringelse. To unge er desuden anbragt på Claudisvej som følge af henholdsvis en ungdomssanktion og en betinget dom.

Det fremgår af datamaterialet, at tre unge er anbragt uden forældresamtykke. I disse tilfælde er der tale om unge som henholdsvis er anbragt som en del af en betinget dom og en ungdomssanktion, og i det sidste tilfælde er der tale om en tvangsanbringelse fra forældrehjemet.

Hvor boede de unge inden anbringelsen?

Der foreligger beskrivelser af de unges bopæl umiddelbart før anbringelserne i 13 ud af 17 forløb. Fem unge har boet hjemme, ved en eller begge forældre, forud for anbringelsen. To unge har boet hos familiemedlemmer eller personer i deres netværk. Fire unge har boet hos plejefamilier. I tre af disse tilfælde er der tale om Treatment Foster Care Oregon-plejefamilier (TFCO). TFCO er et tilbud til unge med adfærdsvanskeligheder, som kombinerer en kortvarig indsats med en intens ambulant behandling, hvor den unge er anbragt i en særlig uddannet træningsfamilie. To unge har været anbragt i andre døgninstitutioner forud for deres intensive døgnbehandlingsforløb på Claudisvej.

Diagnoser

Syv ud af de 17 unge er diagnosticeret med en eller flere psykiatriske diagnoser og eller psykiske lidelser. Eksempler på diagnoser er ADD, ADHD, skizofreni, autisme, depression, angst, spiseforstyrrelser, udviklings- og adfærdsforstyrrelser. 11 unge har ingen diagnoser, men i flere tilfælde er der observeret symptomer på psykiatriske og psykiske lidelser. Flere af de unge havde disse diagnoser allerede inden de blev indskrevet, men flere bliver også diagnosticeret under anbringelsesforløbet.

Indsatslement 1: Realistisk målrettet indsats

For at sikre at de unge er klar til at blive udsluset til en mindre indgribende foranstaltning efter ni til 12 måneders anbringelse, arbejder Claudisvej på forskellig vis meget målstyret og målrettet. Dette ses først og fremmest når der ved indskrivningen og under anbringelsesforløbet bliver udarbejdet både overordnede og mere specifikke anbringelsesmål, som løbende justeres, tilpasses og evalueres hver sjette uge. Desuden bliver der altid foretaget en forventningsafstemning til anbringelsen mellem den unge, den unges forældre, den anbringende kommune og Claudisvej, for at sikre at alle parter får mulighed for at til at sætte ord på deres tanker, forventninger og eventuelle bekymringer om anbringelsen. Forventningsafstemningen er således med til at sikre fælles fodslag omkring anbringelsen, og foregribe eventuelle uenigheder mellem parterne. Herudover bidrager ugentlige ungesamtaler mellem kontaktpædagog og den unge, som blandt andet handler om at inddele de overordnede anbringelsesmålsætninger i mindre dele, i form af såkaldte 6-ugersmål, til at sikre at anbringelsen er realistisk målrettet. En anbringelse på Claudisvej følger en foruddefineret struktur, som primært er centreret omkring opfølgings- eller statusmøder hver sjette uge. Mødeforløbet fremgår af figuren nedenfor. Det skal dog nævnes, at der udover de allerede fastlagte møder afholdes møder og igangsættes indsatser efter den unges behov, og der er således tale om individuelt tilrettelagte indsatser.

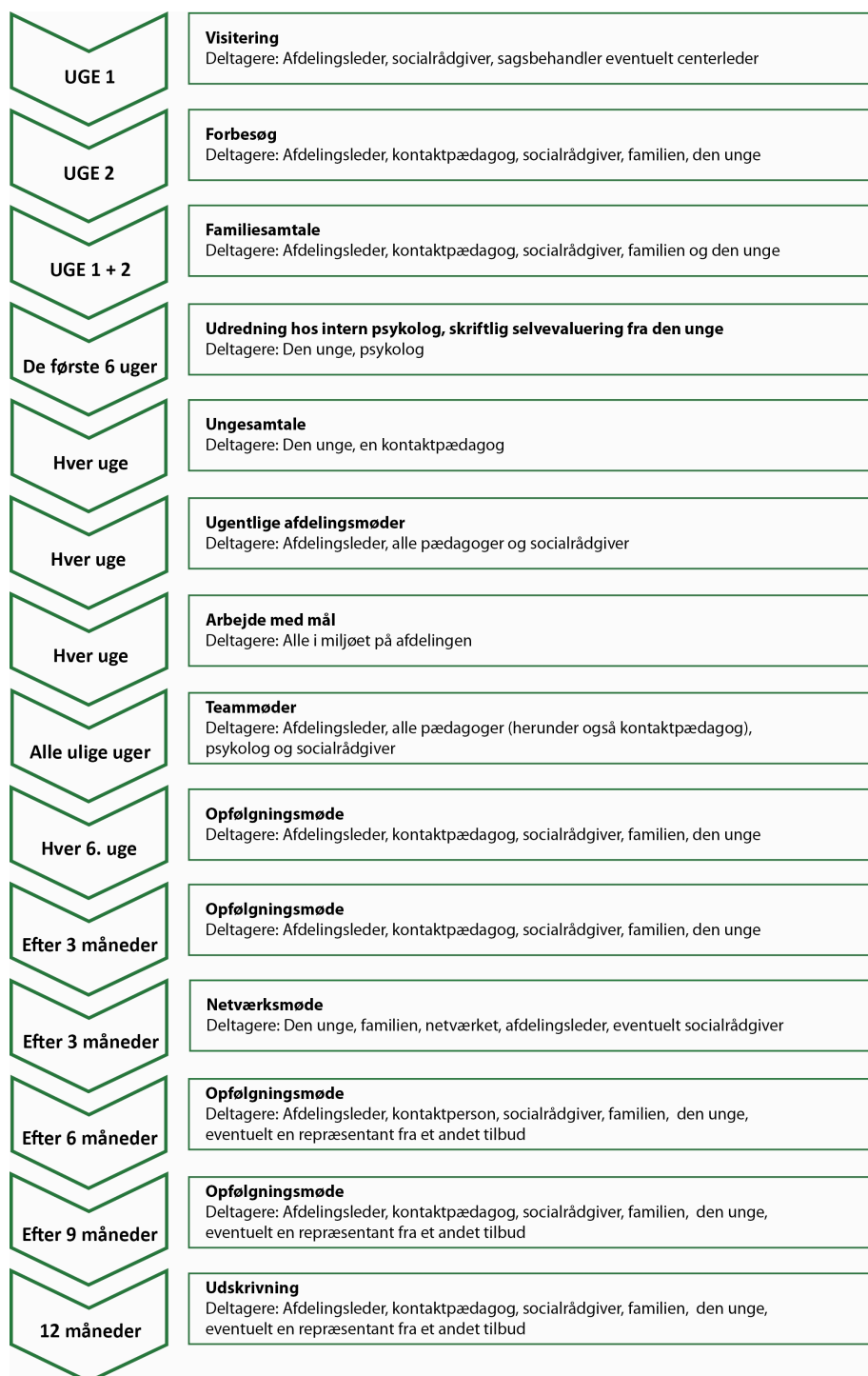
Som det fremgår af modellen, er de unges sagsbehandlere, familier og netværk tættere involveret i anbringelsesforløbet, end ved en traditionel anbringelse, særligt fordi de deltager ved opfølgingsmøderne hver sjette uge.

6-ugers mål og mødeformer

Den unge arbejder sammen med sin kontaktpædagog om at opsætte 6-ugersmål, som tager udgangspunkt i de overordnede anbringelsesmål. Dette sker ofte ved ungesamtalerne. De unge er således selv med til at definere de mål, som de skal arbejde hen imod. Rent praktisk har de unge defineret 6-ugersmålene sammen med deres kontaktpædagog, som efterfølgende har taget målene med til personalets teammøde. Ved teammøderne deltager foruden kontaktpædagogen også en socialrådgiver, afdelingslederen og en psykolog. På teammøderne er målene blevet finpudset, ligesom der er blevet talt om hvilke metoder der skal anvendes for at lykkes med målene. I flere tilfælde fremgår det, at det har været en udfordrende proces for personalet at gøre målene konkrete og realiserbare. Medinvolveringen af de unge har ifølge Claudisvejs socialrådgiver haft en positiv effekt, fordi det motiverer og forpligter de unge i forhold til at indfri målene. Socialrådgiveren udtaler:

"Hun har jo også selv været med til at definere formålet med at komme her i sin tid, og det har været en gulerod for hende..." (...) "Hun arbejder fuldstændig målrettet, fordi det er så tydeligt for hende... hun har jo selv været med til at definere, "det er det jeg skal"" (Socialrådgiver, Claudisvej).

Figur 1: Mødeoversigt over et anbringelsesforløb på Claudisvej

Netop fordi de unge selv er med til at definere de konkrete målsætninger, får de et større ejerskab over anbringelsesforløbet, ligesom de er mere modtagelige overfor at tage imod den fornødne hjælp og støtte, som personalet eller andre fagprofessionelle mener, er nødvendigt for at den unge vil opnå succes med sin anbringelse. I forbindelse med de løbende evalueringer ved opfølgingsmøderne ses det, at flere af de unges situationer har ændret sig, eller at nogle af målsætningerne har været for ambitiøse. I sådanne tilfælde revideres målene efter den unges situation og motivation. Den løbende evaluering og justering af målene, er således med til at skabe en højere grad af dynamik i anbringelsesforløbene.

Foruden opfølgingsmøderne bliver der systematisk afholdt møder om anbringelserne, for at sikre de unges trivsel og udviklingsproces. Mange af møderne involverer den unges familie og øvrige netværk, som Claudisvej i høj grad forsøger at etablere et samarbejde med. Forældrene og netværket anses som nøglepersoner i de unges liv, som har en vigtig støttende funktion i forhold til at de unge opnår deres mål. Forældrene bliver derfor også orienteret om 6-ugersmålene, og opfordres til at motivere og støtte den unge i eksempelvis at komme ud af huset ved weekendbesøg, at tage kontakt til venner eller at deltage i forløb om vredeshåndtering.

Derudover bliver der løbende afholdt team-møder og professionelle netværksmøder mellem de ansatte på Claudisvej, og eventuelt andre fagprofessionelle udenfor institutionen eksempelvis fra psykiatrien, egen læge eller lignende. Disse møder bliver afholdt med det formål at afdække potentielle muligheder for den unge forud for møder, hvor den unge er til stede.

Kontaktpædagog

Kontaktpædagogen er en nøgleperson i den unges anbringelse, som varetager opgaver af relativ forskelligartet karakter. Først og fremmest afholder kontaktpersonen ugentlige unge- eller elevsamtaler med den unge. Det er dog meget individuelt hvad der bliver talt om ved ungesamtalerne; i nogle tilfælde er der fokus på at skabe overblik og struktur i den unges hverdag, mens der i andre tilfælde er fokus på pro-sociale venskaber. Derfor kan møderne handle om at udarbejde og gennemgå den unges ugeskemaer, eller at udarbejde netværksoversigter og netværkscirkler over gode og dårlige venskaber. Der er også flere eksempler på, at samtalerne handler om, at kontaktpædagogen forsøger at motivere den unge til at starte til en fritidsaktivitet.

Kontaktpædagogen følger den unge tæt, og er, som nævnt, ofte med til at opstille 6-ugersmål. Kontaktpersonens overordnede funktion kan beskrives som en slags tovholderrolle, hvor vedkommende varetager kontakten til den unges forældre og skole- eller uddannelsesstilbud. Herudover tager kontaktpersonen eksempelvis med de unge ud for at besøge fremtidige botilbud, ledsager den unge ved besøg til forældrehjemmet, og bistår den unge med hjælp til praktiske gøremål og økonomi. Det er kontaktpædagogen som har det overordnede ansvar for, at føre de fælles beslutninger vedrørende behandlingen fra team- og afdelingsmødet ud i livet sam-

men med den unge. Overvejelser og beslutninger om den unges fremtid drøftes derfor også mellem de to, og kontaktpædagogen undersøger i nogle tilfælde, hvilke muligheder der foreligger for den unge baseret på den unges fremtidsønsker. På den måde bliver kontaktpædagogen også en person med stor viden om den unge, og herved også en vigtig formidler af den unges oplevelser og erfaringer, både ved møder hvor den unge er og ikke er til stede.

Sagsbehandlerinddragelse

Ved en intensiv anbringelse er det essentielt at sagsbehandleren er meget involveret og engageret i den unges anbringelse og er til stede ved opfølgingsmøderne hver sjette uge. Sagsbehandlerne til de unge på Claudisvej har samarbejdet med de forskellige fagprofessionelle og personalet, der har været involveret i den unges anbringelse. Sagsbehandlerne har siddet med til en bred vifte af møder, både professionelle møder med personalet og fagprofessionelle, samt formøder med forældre og de unge. Samtidig har nogle sagsbehandlere gjort Claudisvej opmærksom på, at de gerne ville kontaktes ved behov, udover de fastlagte møder.

Ved møderne er sagsbehandleren blevet orienteret om de unges hverdag, og om hvorvidt de opstillede mål er blevet nået eller eventuelt skal revideres. Herudover har sagsbehandlerne deltaget i drøftelser om de unges fremtid, og har i flere tilfælde undersøgt mulighederne for blandt andet eventuelle støtteformer efter endt anbringelse, alternativt uddannelsesforløb (herunder blandt andet pause fra skolen, særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse, eller efterskoleophold) eller den unges økonomiske forhold ved indflytning i egen lejlighed. Foruden at undersøge den unges muligheder, har sagsbehandlerne også aktivt ved møderne italesat den unges behov for mere hverdagsstruktur, og eksempelvis været den aktør, der fik besked ved en ungs fravær i skolen.

Forventningsafstemning til anbringelsen

Ved den unges indskrivning på Claudisvej bliver der altid foretaget en forventningsafstemning til anbringelsen mellem den unge, den unges forældre, den anbringende kommune og Claudisvej. Dette sikrer, at alle parter får mulighed for at sætte ord på deres tanker, forventninger og eventuelle bekymringer om anbringelsen. Forventningsafstemningen har således en vigtig funktion i forhold til at italesætte og igangsætte anbringelsen som et fælles projekt, der kun kan lykkes i kraft af at de involverede parter arbejder henimod det samme mål. I det følgende gennemgår vi henholdsvis kommunens, forældres, den unges og Claudisvejs forventninger til anbringelsen.

Forventninger til anbringelse – kommune

I langt de fleste passager fra mødereferater, behandlingsplaner og andre dokumenter støtter kommunen op om de mål, der er defineret af den unge og personalet på Claudisvej. Der er en klar forventning om, at målene skal indfries, og at anbringelsen skal lede til en mindre indgribende indsats efter ni til 12 måneders anbringelsesforløb. Desuden er det en gennemgående forventning, at anbringelsen medfører bedret trivsel og sikrer en stabil hverdagsstruktur for

den unge.

Forventninger til anbringelse – forældre

Mange forældre forventer at relationen til deres barn bliver forbedret, er mindre konfliktfyldt, og at der sikres en større grad af gensidig forståelse. Derudover forventer mange forældre at deres søn eller datter kommer i trivsel, etablerer kontakt til jævnaldrende, får en hverdag med uddannelse og i forlængelse heraf, får basale redskaber til at kunne strukturere deres hverdag. På det mere personlige plan har de fleste forældre også forventninger om, at deres barn udvikler en større grad af selvværd, lærer at sætte grænser og håndtere vrede, og får skabt balance i deres tilværelse. Flere forældre forklarer også, at de forventer at de selv deltager i møderne på Claudisvej, samt at der er kontinuerlig kontakt mellem forældre og personalet på institutionen forløbet igennem.

Forventninger til anbringelse – den unge

Idet mange af de i unge har et stort ønske om at komme ud og bo i egen lejlighed efter anbringelsen, er oparbejdelse af særligt praktiske kompetencer noget de unge forventer sig af anbringelsen. Derudover indgår de unges skolegang også i forventningerne til anbringelsen, eksempelvis at aflægge afgangseksamen, og et forbedret fremmøde i skolen. De unge forventer også, at personalet støtter dem i at prioritere og strukturere tiden i hverdagen, i at træffe valg og giver den nødvendige hjælp til eksempelvis medicinering. På det personlige plan forventer flere unge bedre trivsel, hvilket blandt andet beskrives som at få mere ro i hverdagen, og at få det bedre med sig selv. Derudover forventer nogle unge også at blive i bedre stand til at håndtere stress og vrede, og få styrket deres sociale kompetencer.

Forventninger til anbringelse – Claudisvej

Claudisvej udtrykker også indirekte forventninger til de anbragte unge og deres forældre. Det gør de ved, at den unge aktivt og motiveret skal medvirke til at definere behandlingsplanen og arbejde på at indfri målene her i. Desuden betones samarbejdet mellem forældre og den unge, som en vigtig forudsætning for at kunne skabe en positiv udvikling. Dette følges ofte af en kort bemærkning om at Claudisvej forventer, at den unge ikke indtager stoffer og alkohol under anbringelsen.

Anbringelsesmål for de unge på Claudisvej

For alle 17 unge er der formuleret både overordnede og mere specifikke formål for anbringelserne. De overordnede formål med anbringelserne er beskrevet dels ved indskrivningen af den unge på institutionen, dels bliver disse mål evalueret, justeret og tilpasset hver fjerde til sjette uge, og registreres løbende i den unges behandlingsplan.

De overordnede mål for de unges intensive anbringelsesforløb er sammenfattende karakteriseret ved, at skabe et stabilt og trygt miljø, som kan støtte den unge i forbindelse med:

- Psykisk trivsel
- Tilknytning til og gennemførelse af skole eller uddannelses tilbud

- Sociale og praktiske kompetencer, således den unge kan klare sig selv selvstændigt
- Fremadrettet perspektiv (flytte i egen bolig, hjem til forældrene, eller andet tilbud som er en mindre indgribende indsats)
- Relationen til forældre (reestablere eller vedligeholde kontakt og social relation)

Endvidere er det i to forløb en overordnet målsætning for anbringelsen, at den unge gennemgår et psykologisk og eller psykiatrisk udredningsforløb. I enkelte tilfælde er der målsætninger om at den unge skal stoppe eller undgå tilbagefald til misbrug af euforiserende stoffer, ligesom enkelte unge er underlagt særlige behandlingsbetingelser på grund af en ungdomssanktion eller dom.

Herudover er der for de enkelte unge formuleret en række mere specifikke anbringelsesformål, hvoraf nogle er af mere lavpraktisk karakter. Dette omhandler den unges:

- Personlige adfærd og udvikling
- Sundhedsforhold
- Familieforhold og forældres adfærd
- Fritidsforhold og venskaber
- Skoleforhold og læring

Målene ovenfor er rangeret således, at de afspejler hvor hyppigt de optræder i de unges behandlingsplaner. I det følgende gennemgår vi de fem målsætningskategorier mere indgående.

Personlig adfærd og udvikling

For alle de anbragte unge er der udarbejdet målsætninger i forhold til deres personlige adfærd og udvikling. Målsætningerne spænder vidt og omfatter både (1) basale praktiske kompetencer, (2) sociale kompetencer og (3) identitetsmæssige udviklingsaspekter.

Anbringelsesmålene inden for de *basale praktiske kompetencer* omfatter færdigheder inden for rengøring, tøjvask og madlavning. Herudover er der formuleret målsætninger om, at den unge skal kunne agere økonomisk ansvarligt og respondere på indkomne breve fra eksempelvis banken eller det offentlige. Det er desuden en målsætning at den unge bliver i stand til at udarbejde og overholde et budget, anvende nemid med mere.

Herudover er der formuleret en lang række målsætninger om, at hjælpe de unge til at strukturere deres hverdag. Dette indebærer blandt andet, at den unges hverdagsliv bliver mere regelmæssigt, og der skabes en fast døgnrytme, hvor der eksempelvis er forskel på nat og dag, hverdag og weekend. Opsamlende handler det primært om at skabe struktur i hverdagen og udvikle de unges basale praktiske færdigheder i at bo alene, og klare sig selv i eget hjem.

Anbringelsesmålene der relaterer sig til den unges *sociale kompetencer*, handler blandt andet om, at den unge lærer at håndtere, udtrykke og regulere sine følelser. Ligesom det for mange unges vedkommende er et mål i sig selv, at de bliver i stand til at styre deres temperament. I

den forbindelse er der ofte konkrete målsætninger om, at den unge deltager i et Agression Replacement Training forløb (ART).

Anbringelsesmålene der relaterer sig til den unges *identitetsmæssige udviklingsaspekter* handler om, at den unge får en større selvindsigt og lærer sig selv bedre at kende. Derudover arbejdes der også med at lære at sætte egne grænser, samt at overholde dem i sociale relationer.

Sundhedsforhold

For alle de anbragte er der formuleret målsætninger, der vedrører deres sundhed. Målsætningerne spænder vidt, og er både af generel og mere specifik karakter. Enkelte målsætninger er fælles for alle de anbragte. Eksempelvis er det en målsætning for alle de anbragte at få foretaget en generel helbredsundersøgelse ved egen læge, så både de unge og personalet får kendskab til, og bliver i stand til at håndtere den enkeltes eventuelle sundhedsmæssige problematikker. Herudover ligger der vægt på, at de unge bliver i stand til at kunne varetage deres personlige hygiejne, såsom at gå regelmæssigt i bad, børste tænder, have rent tøj på med mere. Der er desuden formuleret målsætninger om, at de unge får en ernæringsmæssig god kost, og får viden om kost. Dette ses særligt i de tilfælde hvor de unge kæmper med enten overvægt eller spiseforstyrrelser.

Familieforhold og forældres adfærd

For de unge, hvor der er opstillet mål som omhandler familiære forhold, minder målsætningerne forholdsvis meget om hinanden. Det drejer sig primært om at relationen mellem de unge og deres forældre, på sigt, skal være mindre konfliktfyldt, ligesom der skal etableres kontinuerlig kontakt og samvær mellem den unge og forældrene. Derudover fremgår det at familien skal støttes i samvær og samspil.

Herudover er det et mål at afsøge de unges familier og netværk for såkaldte netværksressourcer, som kan fungere som voksne relationer for de unge, og som har potentiale til at støtte forældrene i deres forældrerolle. I enkelte tilfælde er der opstillet mål, som handler mere specifikt om forældrenes adfærd og deres forældrekompetencer, blandt andet at forældrene skal blive bedre til at imødekomme den unges behov. Netop for at kunne realisere disse målsætninger, er det et mål i sig selv, at der er kontinuerlig kontakt mellem anbringelsesstedet og den unges forældre.

Fritidsforhold og venskaber

Målsætningerne inden for kategorien fritidsforhold og venskaber omhandler oftest, at den unge skal afklares i forhold til at gå til en fritidsaktivitet, som han eller hun har lyst til at engagere sig i. Fritidsaktiviteterne skal på sigt blive til faste elementer i den unges fritid, som kan bidrage med succesoplevelser. Herudover er det en målsætning for nogle af de unge, at de skal kunne strukturere og planlægge deres fritid. I den forbindelse stilles der krav til Claudisvejs personale om, at støtte de unge i at deltage engageret i deres fritidsaktiviteter udenfor institutionen.

Foruden fritidsaktiviteter, handler målene om at få de unge til at reflektere over gode og dårlige relationer. Derigennem skal de unge blive mere bevidste omkring deres valg af venskaber og deres sociale relationer til andre mennesker. De unge skal således blive i stand til at vælge, og være en del af såkaldte "pro-sociale venskaber", ligesom de skal lære at passe på sig selv i sociale relationer. Herudover er det en målsætning at de unges evner til at skelne mellem gode og dårlige relationer bliver udviklet, ved at udarbejde netværksdiagrammer eller netværks-cirkler.

Det er ydermere et mål, at de unge fastholder og vedligeholder de pro-sociale relationer, som de har i forvejen, eksempelvis ved at lave weekendaftaler. Venskaber forudsætter sociale kompetencer, og det er således et mål i sig selv at de unge udvikler og øver sig i at anvende deres sociale kompetencer i forbindelse med at pleje nye eller eksisterende venskaber.

Skole og læringsforhold

De unge fra Claudisvej er, hvis de er indskrevet på en skole, i gang med folkeskolens 9. eller 10. klasse eller i et produktionsskoleforløb. Desuden modtager en af de unge hjemmeundervisning med henblik på, at kunne starte i en specialklasse på et senere tidspunkt.

Anbringelsesmålene der omhandler skole- og læringsforhold er rettet mod at fastholde de unge i deres skoletilbud, eller at planlægge og igangsætte et uddannelsesforløb. Derfor er det en målsætning for stort set alle de unge, at der bliver etableret et kontinuerligt samarbejde mellem deres skoletilbud og Claudisvej. I nogle tilfælde skal denne målsætning opnås gennem et samarbejde med elev-coaches, ungdommens uddannelsesvejledning (UU) eller pædagogisk psykologisk rådgivning (PPR).

Herudover drejer størstedelen af målsætningerne sig om de unges indstilling til og adfærd i skolen. Netop for at sikre at de unge gennemfører deres skoletilbud, er det en målsætning at de unge har et stabilt fremmøde i skolen, kommer til tiden, deltager i undervisningen, er koncentreret i timerne og modtager lektiehjælp. Claudisvej stiller sig i den forbindelse til rådighed for både skolen og den unge, i forhold til at rådgive og udøve praktisk støtte, som kan være med til at sikre det gode samarbejde. Antagelsen er, at samarbejdet med skolen bidrager til at målene kan indfries, så de unge gennemfører deres skoletilbud.

Herudover er der fokus på, hvad de unge skal efter endt skoletilbud. Afklaring af hvilket nyt uddannelsesforløb der skal igangsættes ved endt skoletilbud, er derfor et mål for rigtig mange af de unge. Dette ses gentagende gange i datamaterialet, hvor det er en målsætning at der bliver udarbejdet en såkaldt "fremtids- og uddannelsesplan", og at der arbejdes målrettet med at afklare den unges uddannelsesønsker. I nogle tilfælde er det endda beskrevet, at det er væsentligt at indtænke, hvorvidt valget af det fremtidige uddannelsesstilbud understøtter den unges faglige støttebehov, og giver mulighed for at den unge udvikler sig personligt og fagligt.

Der er således både formuleret korte og langsigtede målsætninger, som skal være med til at sikre, at de unge lykkes med deres skoletilbud og afklares i forhold til efterfølgende uddannelses tilbud.

Indsatselement 2: Integration af parallelle indsatser

Under alle anbringelsesforløbene på Claudisvej, er der blevet igangsat en bred vifte af parallelle indsatser, som adresserer det miljø den unge skal udskrives til, med det klare mål at skabe bedre betingelser for en positiv udvikling i en såkaldt mindre indgribende ramme.

Der er i alle forløbene blevet arbejdet med at strukturere de unges hverdag omkring skole- eller uddannelses tilbud, og skabe en hverdag hvor fritidsinteresser og pro-sociale venskaber indgår som essentielle og centrale elementer. Desuden er der under alle anbringelsesforløbene blevet arbejdet med at få de unge til at reflektere over deres ønsker for fremtiden, således at der kan laves en fremadrettet og realistisk uddannelsesplan.

Samarbejde med skole- og uddannelses tilbud

Størstedelen af de unge er i et skole- eller praktikforløb, men flere har svært ved at indgå i normalt tilrettelagte undervisnings- eller praktikforløb. Derfor arbejdes der for flere unges vedkommende med at tilrettelægge anderledes undervisningsforløb, såsom særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse (STU) og erhvervsgrunduddannelse (EGU), der muliggør at teoretisk undervisning kombineres med praktisk undervisning og praktikophold.

Enkelte unge er under anbringelsesforløbet blevet indskrevet i specialklasser, således at deres behov bedre kan imødekommes. I et enkelt tilfælde er der blevet gjort brug af et såkaldt 10-ugers tilbud, hvor den unge fik en "pause-plads" fra skolen, med henblik på at blive sluset ind i egen klasse igen efter endt pause.

Enkelte unge er udenfor skolesystemet, og i disse tilfælde arbejder Claudisvej intenst på, at de unge igen bliver tilknyttet skolesystemet eller får en anden dagbeskæftigelse. En ung modtager eksempelvis hjemmeundervisning, med henblik på indslusning i folkeskolen igen, og en anden har et ordinært arbejde.

I diverse mødereferater fremgår det, at der er etableret et kontinuerligt samarbejde og tæt kontakt mellem de unges skoletilbud og Claudisvej. I nogle tilfælde foregår samarbejdet omkring de unges skolegang gennem en mentor eller kontaktlærer, som den unge har fået tilknyttet. Kontakten sker både ved fysiske møder hvor institutionspersonale, skole og eller forældre er til stede, men også telefonisk og gennem skolens intranet.

Skolerne indgår som aktive samarbejdspartnere omkring de unges skolegang, og foreslår eller imødekommer i flere tilfælde, at der i perioder tages særlige hensyn, eller laves særlige ordninger for de unge, som har svært ved at indgå i et normalt tilrettelagt skoleforløb. Her ses der ek-

sempler på, at den unge i en periode fritages fra at lave lektier og aflevere opgaver, mens der i stedet er fokus på, at den unge får et stabilt fremmøde ved den daglige undervisning og ved prøver. I andre eksempler har skolerne tilbudt differentieret undervisning, hvor klassen er blevet opdelt eller at der i en periode har været fokus på mere praktisk undervisning.

De unge har selv haft en central rolle i forhold til at definere og opsætte konkrete målsætninger for deres skole- og uddannelsesforløb på både kort og lang sigt. Dette er oftest foregået på 6-ugersmøderne. I den forbindelse er der også blevet arbejdet med at afklare den unge i forhold til ønsker og overvejelser omkring fremtidigt uddannelsestilbud. Der er således blevet udarbejdet konkrete uddannelsesplaner for de unge, hvor også UU-vejledere og PPR-ansatte har været involveret. Desuden har nogle unge været på besøg på forskellige skoler og praktiksteder, for at blive mere afklarede i forhold til deres uddannelsesplaner.

Personalet på Claudisvej har derfor i høj grad igangsat parallelle indsatser, som har resulteret i at de unge ved endt anbringelse er bedre integreret i deres skole- og uddannelsestilbud, ligesom der er blevet udfærdiget uddannelsesplaner for de unges tid efter anbringelsen.

Fritidsaktiviteter og arbejde

Personalet lever i høj grad op til deres rolle i forhold til anbringelsesmålene om, at motivere eller hjælpe de unge i gang med at gå til en fritidsaktivitet. Dette foregår blandt andet ved at hjælpe de unge til at (genop)tage kontakten til venner eller kammerater, som går til en fritidsinteresse, som den unge interesserer sig for, eller at opfordre de unge til at melde sig i et fitnesscenter. I nogle tilfælde er der behov for, at en færdighedstræner deltager i fritidsaktiviteten sammen med den unge. At færdighedstræneren ledsager og er sammen med den unge, fremgår som et succesfuldt initiativ.

I nogle tilfælde tilbyder pædagogerne at løbe sammen med de unge, og igangsætter på den måde en fritidsaktivitet. Andre unge er startet til styrketræning, som de både dyrker alene og sammen med deres venner udenfor institutionen. I nogle unges tilfælde er manglen på motivation og overskud dog så stor for de unge, at målet stryges indtil den unge har mere overskud. Der er desuden to af de unge som har et fritidsarbejde, hvilket bidrager positivt som et strukturerende element i de unges hverdagsliv.

Pro-sociale venskaber

Claudisvej har støttet de unge i at fastholde eller genetablere kontakten til deres venner, og har arbejdet aktivt med at etablere pro-sociale og langtidsholdbare venskaber. Dette er blandt andet foregået ved at personalet har opfordret de unge til at besøge, eller invitere deres venner på besøg på institutionen.

Personalet hjælper og støtter aktivt de unge i at opbygge gode relationer, og følger løbende op på hvordan det går. I nogle tilfælde opfordres de unge eksempelvis til at give besked, hvis der skulle opstå konflikter mellem den unge og dens venner. I nogle tilfælde begrænser personalet

besøgstiden for bestemte venner, hvis personalet mener at de har en negativ indflydelse på de unge.

Indsatslement 3: Familiecentreret indsats

I det følgende beskriver vi, hvordan forældre og netværk på forskellig vis er blevet involveret i de unges anbringelsesforløb. Claudisvej har i høj grad arbejdet på at medinddrage forældrene og give dem medbestemmelse og kontinuerlig oplysning omkring deres søn eller datters anbringelsesforløb. Det er i større og mindre grad lykket at involvere forældrene i anbringelsesforløbene, afhængigt af hvorvidt de unge har ønsket det, og afhængigt af forældrenes ressourcer.

I alle anbringelsesforløbene er der blevet afholdt møder mellem Claudisvej og den unge, og den unges forældre. Forældrene sidder eksempelvis ofte med ved opfølgingsmøder og behandlingsmøder med andre instanser såsom skole og psykiatri. Formålet med at inddrage forældrene handler i høj grad om at støtte forældrene og de unge i en styrket og mindre konfliktpræget relation.

Herudover er forældrene ved diverse møder blevet orienteret om den unges hverdag på institutionen, ligesom de opstillede behandlingsmål er blevet gennemgået, evalueret og eventuelt revideret. Ved møderne har de forskellige parter fået taletid på skift, og de har således haft mulighed for at sætte ord på deres oplevelser og erfaringer med anbringelsen. Endvidere har forældrene været med til at drøfte den unges fremtidsmuligheder, og hvilke indsatser der skal igangsættes for at nå målet om, at den unge kan udsluses til en mindre indgribende indsats.

Der bliver derfor udarbejdet en udslusningsplan, som både omfatter planer for hvor den unge skal bo, om den unge skal tilmeldes en uddannelse, og hvorvidt der skal igangsættes andre tiltag.

For at sikre forældredeltagelse og familiær støtte og opbakning til den unge har Claudisvej allerede tidligt i anbringelsesforløbet udarbejdet en konkret plan over kommende behandlings- og opfølgingsmøder i op til fire måneder frem i tiden. Claudisvej forsøger derfor at overskueliggøre anbringelsesforløbet for forældrene, netop for at sikre, at de tager medansvar og er kontinuerligt involveret.

Forældresamarbejde og medinddragelse

I størstedelen af anbringelserne er det lykket at etablere et godt samarbejde med forældrene, som deltager aktivt i møder og arrangementer på Claudisvej. I de tilfælde hvor det ikke lykkes at etablere forældresamarbejder har årsagen enten været, at den unge ikke har ønsket forældrene inddraget, ligesom en forælder i et andet tilfælde ikke ønskede at deltage i møderne omkring anbringelsen. I det sidstnævnte tilfælde valgte Claudisvej derfor at orientere forældren om anbringelsen telefonisk.

Så vidt det er muligt, tages forældrene med på råd og inddrages på forskellig vis i anbringelsen. Claudisvej forsøger i mange tilfælde, at involvere forældrene som ligeværdige samarbejdspartnere i behandlingen og "håndteringen" af den unge. Følgende uddrag er et eksempel på, hvordan personalet strategisk inddrager og "anvender" forældrene i den unges behandling, samtidig med at personalet anerkender forældrene for deres indsats, og bevidst gør dem opmærksomme på, at de spiller en central rolle i de unges liv:

"Mor anerkendes meget for sin indsats, og der er enighed om, at det er via mor kravene til den unge skal stilles. Det er mor der med krav og italesættelse skal skabe frustrationer hos den unge. Og den unge skal fortsat tilbydes psykologsamtaler til at få bearbejdet disse frustrationer" (uddrag fra opfølgningsmøde)

I et andet eksempel er en forælder blevet en slags mellemmand mellem den unge og institutionen, som den unge kan tale med om det der er svært, og som forælderen herefter kan viderekommunikere til Claudisvej.

I nogle tilfælde er det dog vanskeligere at inddrage forældrene, hvorfor medinddragelsen foregår i mindre skala. - Eksempelvis ved at foreslå forældrene, at de kan sidde med til møderne pr. telefon eller gennem en skype-forbindelse, frem for at møde op fysisk.

Samarbejdet mellem Claudisvej og forældrene er kendetegnet ved, at der foreligger klare aftaler om samarbejdets form. Eksempelvis at der hyppigt skal være samtaler med forældrene, og i flere referater ses punktet "aftaler fremadrettet", hvor diverse mødeaftaler er listet op. Claudisvej arbejder dermed på, at skabe gennemsigtighed over anbringelsesforløbet, så det er nemmere for forældrene at forholde sig til, og deltage i anbringelsen.

Idet de anbragte unge kommer fra forskellige familiære baggrunde, må personalet på Claudisvej også arbejde ud fra familiernes forskellige udgangspunkter og ressourcer. I et tilfælde har en forælder overladt en stor del af ansvaret for den unge til kommunen, hvilket betød at forælderen kun i mindre omfang var involveret i den unges anbringelse. Til trods herfor lykkes Claudisvej alligevel med at involvere og engagere forældrene i anbringelsesforløbet. Det følgende interviewuddrag med en ungs far, illustrerer hvordan han har oplevet dét at Claudisvej har skubbet i den såkaldte "rigtige retning", hvilket har resulteret, i at der alligevel har været lidt kontakt mellem forælderen og den unge.

Interviewer: "Og (...) medarbejderne her på Claudisvej, har de hjulpet i dine øjne på, at den relation, som du har haft [til din datter] er blevet [bedre?]..."

Forælder: "Ja de har skubbet i den rigtige retning og sådan..."

Interviewer: "Hvordan?"

Forælder: "Jamen spurgt mange gange efter, om vi har haft kontakt, om vi har ringet sammen eller været sammen osv. Hvis min datter ikke har været her en weekend, jamen så har de

[spurgt]: "har i været ude ved din far eller mor?" og hele tiden sørget for at skubbe lidt på, om vi har haft nogen kontakt".

Herudover fremgår det af mødereferaterne, at personalet løbende taler med forældrene om hvordan de udfylder deres forældrerolle. Herudover bliver forældrene også inddraget i drøftelserne omkring den unges fremtidsmuligheder, ligesom personalet, særligt i de tilfælde hvor forældrene udtrykker bekymring for fremtiden, taler dette igennem med forældrene.

Forældresamtaler og kontinuerlig oplysning

Der er i mange tilfælde blevet afholdt forældresamtaler mellem forældrene og den unges kontaktpædagog eller afdelingslederen på Claudisvej. Fokuset ved forældresamtalerne har primært drejet sig om at ruste forældrene til bedre at kunne håndtere deres søn eller datter, ikke mindst hvis den unge skal udskrives til forældrehjemmet efter endt anbringelse. Forældresamtalerne handler dog ikke kun om den unge, men også om forældrenes følelser og oplevelser. Det fremgår af flere mødereferater, at forældrene sætter ord på deres bekymringer og overvejelser, og at de fortæller om det de synes er svært i forbindelse med anbringelsesforløbet. Forældresamtalerne fungerer derfor som et forum hvor forældrene åbent kan fortælle om deres bekymringer, og bliver lyttet til.

Forældresamtalerne er primært foregået på institutionen, da den unge i flere tilfælde også deltager under samtalen. Forældresamtalerne forløber systematisk med enten to eller tre ugers mellemrum, og har en varighed af en til to timer.

I nogle tilfælde har samtalerne også fundet sted forud for de unges behandlings- og opfølgingsmøder. Her har der været fokus på at informere forældrene om den unges udvikling, og tale om relationen mellem den unge og forældrene, ligesom der er blevet talt om forældrenes oplevelser og følelser i forhold til anbringelsen.

Desuden gør Claudisvej det klart, at forældrene er velkomne til at kontakte institutionen efter behov. Dette har forældre og det nære netværk i høj grad benyttet sig af, når de oplevede behov for råd og vejledning ved akutte problemstillinger, eksempelvis i forbindelse med weekender hvor den unge var hjemme. Omvendt har personalet også ind imellem benyttet sig af, at kontakte forældrene telefonisk, blot for at sikre at de er orienteret om den unges hverdag på Claudisvej. I den forbindelse udtrykker en forælder stor tilfredshed med, at Claudisvej har været tilgængelige, og at de omvendt også har kontaktet ham under anbringelsesforløbet:

Forælder: "De er aldrig længere væk end telefonen, så det er bare at ringe. Og nu... ham kontaktpædagogen har så ringet engang imellem, hvis der har været noget eller. Ej det har der ikke altid været, når han har ringet, han har bare ringet og fortalt, at nu har vi gjort sådan og sådan og ja..."

Interviewer: "Og hvordan har det været? Du har følt dig sådan orienteret og opdateret på situationen undervejs?"

Forælder: "Ja det synes jeg, det har været super. Og selvom der egentligt ikke har været noget, har de somme tider ringet bare lige for at sige, "jamen det går strygende""

Claudisvej har således arbejdet proaktivt med at informere og involvere forældrene kontinuerligt og systematisk gennem de fastlagte forældresamtaler og efter behov. Dette er blevet taget godt imod af forældrene, som omvendt derfor også har kontaktet Claudisvej ved behov, hvilket tyder på, at der blevet etableret tillidsfulde relationer mellem Claudisvej og forældrene i de fleste tilfælde.

Behandlingsmål for forældre

Der er i flere tilfælde blevet opstillet en række konkrete anbringelsesmålsætninger, som er direkte målrettet familien eller forældrenes adfærd. Der er både eksempler på at forældrene skal tage mere ansvar, men også eksempler på at forældrene skal lære at slippe tøjlerne, være mindre kontrollerende, og stole på at den unge godt kan selv.

Der er eksempelvis blevet lavet aftaler mellem forældrene og Claudisvej om, at forældrene skal foretage en række lavpraktiske justeringer i forhold til deres hverdagsrutiner, så den unge i højere grad tilgodeses, eller at forældrene skal stole på at deres søn eller datter selv kan komme op til tiden om morgenen, og derfor ikke skal ringe og kontrollere dem hele tiden. I andre tilfælde handler behandlingsmålene om, at deres forældrekompetencer skal bedres, således at de eksempelvis kan håndtere konflikter eller støtte og motivere deres søn eller datter i deres fritidsinteresser og proaktive venskaber. I et andet eksempel skal en forælder arbejde på at være mere mor end veninde for sin datter. Behandlingsmålene for forældrene spænder således vidt, og er en understregning af, at for at anbringelsen kan opnå succes, skal fokuset ikke alene være på de unge. Tværtimod er det en central del af anbringelsesforløbet, at der også er fokus på at problematisere og forsøge at ændre uhensigtsmæssig adfærd og vaner ved forældrene.

Konfliktmægling og konflikthåndtering

I mange tilfælde er eller har relationerne mellem de unge og deres forældre været relativt konfliktprægede. Derfor har Claudisvej arbejdet aktivt med konfliktmægling i de familier, hvor konfliktniveauet er eskaleret. Claudisvej har faciliteret konfliktmæglingsmøderne, hvor alle konfliktens parter får mulighed for at fortælle om deres oplevelser af konflikten. Det har derfor været Claudisvejs rolle at søge for, at ingen bliver afbrudt, og at alle bliver hørt, med det klare formål, at konflikten aftager, og at der fremadrettet skabes en styrket relation. Der er blevet afholdt konfliktmæglingsmøder ved konflikter mellem den unge og sine forældre, og ved konflikter mellem forældrene.

Derudover har der været et stort fokus på at forebygge konflikter, ved at lære forældrene om

konstruktiv konflikthåndtering, så de bedre kan håndtere deres søn eller datter og derigennem opbygge en tillidsfuld og mere stabil social relation.

Claudisvej arbejder derfor på, at forældrene opnår større viden om hvordan de kan fastholde regler, rammer og strukturer overfor den unge, når denne besøger sin familie under anbringelsen. Eksempelvis fremgår det, at en forælder, som følge af samtalerne, er blevet bedre til at sige fra over for sin datter, og til at holde fast i egne beslutninger. Derved er det lykkedes denne forælder at være mere mor end veninde for sin datter.

Herudover er der specifikt blevet arbejdet med at forebygge konflikter, når den unge er hjemme på weekend i forældrehjemmet. Derfor har der været fokus på at skabe positive oplevelser ved på forhånd at drøfte, hvilke aktiviteter der kan bidrage hertil.

Relationer til søskende

Claudisvej har også støttet de unge i at få succes med at opretholde en god relation til deres søskende. Særligt i to forløb spiller de unges søskende en central rolle i forbindelse med anbringelserne. De unges søskende har blandt støttet op omkring anbringelsesforløbene gennem samtaler, haft den unge på weekendbesøg og deltaget ved møderne på Claudisvej.

Inddragelse af den unges øvrige netværk udenfor Claudisvej

Under anbringelserne har der også været fokus på at inddrage og styrke den unges relation til hans eller hendes øvrige netværk. Der er især blevet arbejdet med at inddrage den unges øvrige netværk i de tilfælde, hvor de unges familierelationer i den nære familie er svage eller ikke-eksisterende.

I flere tilfælde har de unge udarbejdet såkaldte netværkscirkler sammen med deres kontaktpædagog. Netværkscirklerne har været med til at skabe et systematisk overblik over den unges relationer, og er i flere tilfælde også blevet brugt til at afgøre, hvem der er relevante at invitere med til netværksmøderne på Claudisvej.

De unges forældre er særskilt blevet bedt om at overveje, hvorvidt der er andre relevante resourcepersoner i familien eller i deres netværk. Dette er typisk foregået ved, at forældrene har udarbejdet et genogram sammen med institutionens afdelingsleder.

Ifølge afdelingslederen peger de unge og forældrene ofte på de samme personer, som derfor efterfølgende bliver inviteret til netværksmøderne.

Ved netværksmøde skal forstås møder, der foruden Claudisvejs socialrådgiver og afdelingsleder, involverer andre aktører end blot den nære familie. Personerne som er blevet inviteret med til disse møder har foruden den nærmeste familie været en moster, en nabo, veninder og venner eller en vens mor, og den unges arbejdsgiver. Det er således meget forskelligt hvor

mange personer, der deltager ved netværksmøderne. I nogle tilfælde er det en håndfuld, mens det i andre tilfælde er op til 12 personer.

Formålet med at inddrage netværket har været at afdække hvorvidt, og på hvilken måde personerne kan bidrage med ressourcer og støtte op om den unge, særligt når han eller hun udskrives fra Claudisvej. Derfor er der også blevet udarbejdet konkrete planer, som beskriver hvordan netværket kan være med til at støtte de unge i overgangen fra at være anbragt, til at blive udsluset til en mindre indgribende indsats.

For at fastholde kontakten til netværket udenfor institutionen, har de unge, primært i weekenderne, besøgt papforældre, forældres venner eller andre personer i netværket. Og omvendt er netværket også blevet inviteret til at deltage i aktiviteter på Claudisvej.

Indsatslement 4: Kontinuitet i den efterfølgende indsats

I forbindelse med udskrivningerne, varetager Claudisvej en række opgaver og igangsætter tiltag, som skal være med til at skabe en glidende overgang fra anbringelse til efterfølgende indsats, og som skal sikre, at efterbehandlingen svarer til de unges behov. Ved anbringelsernes afslutning er der blevet udarbejdet konkrete handleplaner, som beskriver hvilke konkrete indsatser, der skal igangsættes inden endt anbringelse.

Det følgende uddrag fra et mødereferat er et eksempel på, hvordan en sagsbehandler er med til at definere og stille krav til hvad de unge skal kunne, allerede inden de bliver udskrevet:

“Sagsbehandler understreger, at den unge skal have en eller anden form for dagbeskæftigelse, når han kommer i egen lejlighed og ikke først dér gå i gang med at blive klar. Forberedelserne starter med det samme, ligesom den unge også skal i gang med udredningen, samt i gang med noget dagbeskæftigelse samtidig med han søger efter lejlighed.” (sagsbehandler)

Ovenstående er således et eksempel på, hvordan sagsbehandleren har været med til at sikre kontinuiteten i efterindsatsen, således at den unge ikke bare overlades til sig selv ved udskrivningen, men allerede mestrer væsentlige kompetencer i forhold til at kunne bo på egen hånd og strukturere sin egen hverdag.

Mange af de unge har et brændende ønske om at komme til at bo i egen lejlighed. For at sikre at de kan klare sig på egen hånd, har Claudisvej derfor henvist flere af de unge til en såkaldt trænings- eller øvelejlighed. Over en periode på typisk tre måneder, øver den unge sig i at bo alene, under supervision af Claudisvejs personale. På den måde har personalet fået bedre indsigt i de unges evner, ligesom de unge har fået et realistisk blik på, hvad det kræver at bo alene.

Personalet på Claudisvej har været med til at facilitere, at de unge får en god overgang fra anbringelse til udskrivning, og har eksempelvis hjulpet de unge med at søge eller blive skrevet op til en bolig. Personalet har også, sammen med de unge, taget kontakt til Ungdommens Ud-

dannelsesvejledning (UU), for at drøfte mulighederne i forhold til dagsbeskæftigelse eller skolegang. I den forbindelse har flere af de unge, under anbringelsesforløbet, besøgt mulige skoletilbud og uddannelsessteder, med det formål at blive mere sikre på deres valg af uddannelse.

Desuden har Claudisvej sørget for, at relevante personer fra eksempelvis UU eller det socialpædagogiske indsatssteam har deltaget ved de unges behandlingsmøder. I flere tilfælde har personalet forud for behandlingsmøderne hvor de unge deltager, drøftet og forsøgt at koordinere det fremtidige efterværn ved teammøder og møder med sagsbehandler, i forhold til at afklare de unges behov og muligheder. Claudisvej har således aktivt hjulpet de unge med at oparbejde praktiske færdigheder, planlægge deres fremtid og inddraget relevante personer i forhold til at drøfte de udfordringer, de unge kan komme til at stå overfor ved udskrivningen.

Ved udskrivningen fra Claudisvej, er der desuden systematisk blevet udfærdiget et udskrivningsnotat, som blandt andet beskriver de unges behov for "fremtidig støtte" og Claudisvejs "anbefalinger i forhold til fremtidig støtte". Her beskriver Claudisvej dels hvad der er bestemt og igangsat af efterindsatser, og beskriver dels deres anbefalinger. Dette kan eksempelvis være i forhold til fremtidigt uddannelsesvalg, eller i forhold til familierelationerne. I andre tilfælde anbefaler Claudisvej eksempelvis, at den unge indgår i et samtaleforløb omkring sin spiseforstyrrelse, ligesom der fortsat skal være opmærksomhed på en ungs vanskeligheder ved at indgå i større sociale sammenhænge.

I to tilfælde flytter de unge efter endt anbringelse til en ny kommune. I den forbindelse fremgår det af mødereferaterne, at Claudisvej sørger for en grundig overlevering af den unge til den nye kommune. Dette er sket ved et overdragelsesmøde, hvor den unge og personalet fra Claudisvej er mødtes med repræsentanter fra familierådgivningen og jobcentret i den nye kommune. På den måde forsøger Claudisvej at videregive de erfaringer de har gjort sig i de ni til 12 måneder, de har kendt de unge.

Samarbejdsalliancer og medinddragelse af familie og netværk

Claudisvej arbejder aktivt med at skabe såkaldte samarbejdsalliancer mellem institutionen, den unge og den unges forældre. En samarbejdsalliance er kendetegnet ved, at de involverede parter udviser øget respekt og forståelse for hinandens følelser og behov, og at de arbejder sammen om det fælles mål om, at den unge ved endt anbringelse kan udskrives til en mindre indgribende indsats. Ydermere italesætter personalet på Claudisvej en samarbejdsalliance som et modstykke til relationsarbejde. Den primære distinktion mellem begreberne består i, at der ved samarbejdsalliancerne ikke i samme grad arbejdes med at skabe varige relationer mellem personalet og de unge. Relationen mellem de unge og personalet er midlertidige, og netop derfor fokuseres der i højere grad på at inddrage og skabe et godt samarbejde med forældre og netværk. Disse personer er de unges permanente relationer, og som en af de ansatte på Claudisvej udtaler: "vi [personalet] er der jo kun for en periode".

Samarbejdsalliancer og den tætte involvering af familien og det øvrige netværk under anbringelsen, tjener således også et klart formål i efterværnet. Det samme gør de forskellige sociale relationer, der løbende er blevet styrket under anbringelsen. De mange parallelle indsatses, den familiecentrerede og realistiske målrettede tilgang til anbringelsesforløbet resulterer i, at der i mange tilfælde er blevet etableret en solid platform af sociale relationer, som den unge fortsat kan trække på i efterværnet. Omvendt har anbringelsesforløbene også betydet, at de unges familier og netværk er blevet mere bevidste om vigtigheden af, og har fået konkrete redskaber til at støtte op om de unge. På den måde skal familien og netværket fortsat være med til at fastholde den unge i en god udvikling og bedret trivsel. Af diverse mødereferater fremgår det desuden, at forældrene, i de fleste tilfælde, bakker fuldt op om eksempelvis de unges behandlings- eller fremtidsplaner.

Løbende justering af efterværnsplaner og støttebehov

Dét at der er blevet arbejdet realistisk målrettet med 6-ugersmål indskrives også direkte i efterindsatsen. Det fremgår at efterindsatserne løbende er blevet diskuteret og afstemt, således at de passer bedst muligt i forhold til hvor den unge er i sin udvikling. Derfor ses det også i flere tilfælde, at klart definerede efterværnsplaner, er blevet justeret, hvis det vurderes at den unge eksempelvis alligevel ikke kan bo på egen hånd. Denne dynamik og konstante tilpasning af efterværnet (ved behandlings- og opfølgingsmøderne) er med til at sikre, at den unge også får den bedst mulige støtte i tiden efter anbringelsen.

Claudisvej opererer i flere tilfælde også med en såkaldt plan B, som skal være med til at sikre, at den unges udvikling ikke går i stå, hvis det alligevel ikke er muligt at gennemføre den oprindelige plan. Eksempelvis har Claudisvej sørget for at skrive nogle af de unge op til lejeboliger, for at have et konkret alternativ, hvis det mod forventning ikke lykkes de unge at finde en studiebolig, eller hvis den unge ikke kan flytte tilbage til forældrehjemmet. Samtidig har dette givet anledning til at drøfte og diskutere forskellige fremtidsscenerier med både de unge og deres forældre, og afhjælpe eventuelle bekymringer og spørgsmål. Desuden fremgår det, at fokuset på 6-ugermålene intensiveres yderligere i slutfasen af anbringelsesforløbene, eksempelvis for at afprøve hvorvidt de unge reelt er klar til at bo i egen lejlighed. På den måde er skabt et konkret billede af de unges kompetencer, som Claudisvej og sagsbehandleren har brugt til at kvalificere deres beskrivelser af de unges støttebehov ved udskrivningen.

Flere af de unge, som bliver udskrevet til egen lejlighed, har eksempelvis fortsat behov for støtte til praktiske ting. I andre tilfælde skal den unge modtage støtte i form af telefonisk kontakt, mens støttebehovet for andre unge skal varetages gennem fastlagte møder og aftaler med den unges kontaktpædagog eller støtteperson. I et andet eksempel er der tale om, at den unge bliver tilknyttet en mentorordning gennem den pågældende kommunes jobcenter. Foruden at bo i egen lejlighed, bliver nogle unge udskrevet til at bo i bofællesskaber, hvor den nødvendige hjælp kan fås ved behov, eller er defineret på forhånd.

Både de unge selv og personalet giver generelt udtryk for, at der fortsat er behov for støtte til eksempelvis håndtering af økonomi eller hjælp til andre praktiske ting ved udskrivningen. Det er i flere tilfælde Hedebo-centrets støtteafdeling "ungeteamet", som varetager ambulante støttebehov. Ungeteamet beskæftiger sig med ambulante støtte til unge i egen bolig, og der er ofte fokus på at understøtte eller skabe den daglige struktur, som den unge har behov for. Dette involverer også støtte i forhold til at den unge kommer i beskæftigelse eller uddannelse. I sådanne tilfælde er indskrivningstaksten typisk blevet nedskrevet fra 100 % til 30 % af døgn-taksten. Der er således tale om en ambulante indskrivning, hvor den unge eksempelvis bor hjemme eller bor alene, men stadig har adgang til samtaler og støtte fra Ungeteamet, i forhold til at etablere en bæredygtig hverdag.

I nogle tilfælde fremgår det desuden, at den unges kontaktpædagog, færdighedstræner eller støtteperson, fortsat skal følge den unge efter udskrivningen. Det fremgår blandt andet, at en færdighedstræner fortsat skal deltage sammen med en af de unge om en fritidsaktivitet.

I de tilfælde hvor de unge bliver udskrevet til forældrehjemmet, forsøger Claudisvej at forberede forældrene på, hvilke udfordringer de kan komme til at stå overfor, og hvad de unge fortsat har brug for hjælp til. På den måde forsøger Claudisvej at sikre, at forældrene fortsat støtter op omkring eksempelvis de unges fritidsaktiviteter. Uanset om den unge bliver udskrevet til forældrehjemmet eller andetsteds, fremgår det, at forældrene fortsat kan have brug for støtte, vejledning og redskaber til at håndtere deres søn eller datter. Forældrene er i få tilfælde blevet tilbudt forældresamtaler med en kontaktperson fra Claudisvej i de første par måneder efter udskrivningen, netop for at sikre at den gode udvikling fortsættes i tiden efter anbringelsen.

I de fleste tilfælde er det lykkedes at udskrive de unge til en mindre indgribende indsats efter endt anbringelsesforløb. Flere unge er blevet udskrevet til egen lejlighed eller ungdomsbolig, mens andre er blevet hjemgivet til forældrehjemmet, eller udskrevet til et andet botilbud med større eller mindre grad af ambulante behandling og støtte. I få tilfælde lykkes det dog ikke, fordi de unge kun er lykkedes med at opfylde ganske få af målsætningerne i deres behandlingsplaner. I et tilfælde betyder det derfor, at efterværnet ikke bevilges, og den unge modtager derfor ikke den planlagte støtte.

Toften

Toften tilbyder intensive anbringelser af maksimalt seks måneders varighed, efterfulgt af et ambulante behandlingstilbud på maksimalt seks måneder, inklusiv overlevering af barnet til fortsat kommunal støtteindsats.

De seks måneders anbringelsesforløb er inddelt i to faser. Den 1. fase, som er den intensive og afdækkende, er af 10 ugers varighed. I denne fase tages der direkte udgangspunkt i og arbejdes ud fra barnets § 140 handleplan. Den 2. fase er den intervenerende fase og er af 14 til 16 ugers varighed, hvor der eksempelvis bliver arbejdet med at skabe den nødvendige struktur og rammer for børnene, ligesom det professionelle og private netværk omkring børnene inddrages systematisk. Udover dette er det en grundydelse i anbringelsesforløbet, at der bliver foretaget en pædagogisk udredning af børnene. En pædagogisk udredning vil sige, at børnene observeres og beskrives i de forskellige kontekster de indgår i – oftest med fokus på især det følelsesmæssige, sociale og kognitive område. I den forbindelse bliver der udarbejdet en indsatsplan/ baseline, hvori det fremgår hvilke særlige støttebehov barnet har, og hvordan der skal arbejdes med barnets behov. Barnets anbringelsesmål evalueres hver 2. uge, og justeres derfor løbende under anbringelsen efter barnets og familiens behov.

Toften er normeret til ni børn i alderen 4 til 15 år. Toftens målgruppe er børn med relations- og tilknytningsforstyrrelser. Der er tale om børn, der udviser betydelige kontakt-, udviklings- og adfærdsvanskeligheder og ofte er i fejludvikling på de følelsesmæssige, sociale og kognitive områder med behov for omsorg og støtte til trivsel og udvikling. Børnene modtages både akut og til planlagt pædagogisk og eventuelt psykologisk udredning. Det primære formål med barnets ophold er at udrede barnets ressourcer, vanskeligheder og fremtidige behov for støtte og eller behandling. Udredningsindsatsen er målrettet barnets udvikling i samspil med dets netværk; familie, slægt, venner, skole, fritidsaktiviteter og ansues i sammenhæng med de sociale og økonomiske rammebetingelser, der omgiver barnet. Den pædagogiske udredning tilrettelægges i et tværfagligt team. Toftens personalegruppe består af en faglig koordinator, to netværksmedarbejdere, otte pædagoger, en pædagogstuderende, fire nattevagter og en psykolog ansat på halv tid.

Der har været 24 børn i intensive anbringelsesforløb i pilotafprøvningsperioden 2012 til 2015, heraf seks piger og 18 drenge.

Målgruppebeskrivelse

Inden vi kigger nærmere på hvordan Børne- og Familiecenter Herning, afdeling Toften har omsat indsatsens fire centrale elementer til praksis, beskriver vi kortfattet hvad der kendetegner de børn som indgår i slutevalueringen.

Henvisningsårsager for de anbragte børn på Toften

I de fleste tilfælde peger henvisningsårsagerne på, at de anbragte har været udsat for omsorgssvigt, som i forskellig grad har påvirket børnenes sundhed, psykiske trivsel og udvikling, samt skolegang. I mange tilfælde er der tale om, at de anbragte børns forældre ikke er i besiddelse af de fornødne forældrekompetencer, og de er derfor ikke i stand til at varetage den basale omsorg for deres børn. Dette kommer blandt andet til udtryk ved, at forældrene ikke varetager børnenes basale behov, såsom deres personlige hygiejne, eller altid sikrer sig at børnene får mad. Flere børn er henvist til en anbringelse, fordi deres forældre har begået fysiske, psykiske og eller seksuelle overgreb mod dem, ligesom nogle børn ikke kan bo hjemme længere på grund af forældrenes alkoholmisbrug, stofmisbrug, og eller psykiske og psykiatriske lidelser. I enkelte tilfælde er de anbragte henvist, fordi de af forskellige grunde ikke længere kan bo i deres plejefamilier, og de anbringes derfor på Toften indtil der er fundet nye plejefamilier. Desuden er tre børn anbragt efter forældrenes ønske, fordi de har svært ved at håndtere deres barns diagnose og eller adfærd. Af henvisningsårsagerne fremgår det, at de anbragte børn har behov for en forudsigelig dagligdag, med stabile omsorgspersoner, regelmæssighed og struktur.

Fem børn er anbragt uden forældrenes samtykke, mens seks børn er anbragt med forældre-samtykke. I de resterende 13 sager fremgår det ikke af datamaterialet, hvorvidt forældremyndighedsindehaveren har samtykket til anbringelsen eller ej.

Hvor boede børnene inden anbringelsen?

Forud for anbringelsen på Toften, har 14 børn boet hjemme hos én eller begge deres forældre. Af disse børn, har et barn samtidig været i et ambulansetilbud. To børn har forud for anbringelsen boet ved bekendte af familien. Et barn har været anbragt på et andet bosted. Fem børn har været anbragt i plejefamilie. I to tilfælde er det ikke angivet hvor barnet har boet forud for anbringelsen.

Diagnoser

Tre af de 24 anbragte er diagnosticeret med en eller flere psykiske eller psykiatriske lidelser, i form af forskellige udviklingsforstyrrelser. I otte tilfælde er der forud for anbringelsen observeret symptomer på psykiske eller psykiatriske lidelser, såsom PTSD, paranoia, ADHD, tvangstan-ker samt udviklings- og tilknytningsforstyrrelser.

Indsatselement 1: Realistisk målrettet indsats

Toften anvender systematisk bestemte mødeformer og strukturer herfor, for at sikre at indsatsen bliver så realistisk målrettet som muligt for barnet og dets forældre. Det betyder blandt andet at Toften systematisk udarbejder anbringelsesmål for barnet og dets forældre, herunder mål for udredning med udgangspunkt i handleplaner og ansvarsgruppemøder. Disse målsætninger justeres løbende og evalueres ved indsatsmøderne hver 2. uge. I de første tre måneder

af anbringelsen finder indsatsmøderne sted hver 2. uge. Herefter finder indsatsmøderne sted hver 4. uge.

Figur 2: Mødeoversigt over et anbringelsesforløb på Tofte

Der arbejdes desuden med tæt koordinerede forløb, for at sikre systematik og gennemsigthed for alle involverede parter i anbringelsen. Dette betyder blandt andet, at anbringelsesforløbet består af en række på forhånd fastlagte møder, som skal være med til at sikre fremdrift i barnets og forældrenes udvikling, ligesom sagsbehandleren og de andre involverede parter hele tiden er informeret om hvordan det går med anbringelsesforløbet. På den måde bliver anbringelsesforløbet løbende vurderet og revideret ved behov, ligesom der løbende bliver igangsat relevante tiltag, som kan være med til at styrke barnets og forældrenes trivsel. Figur 2 viser mødestrukturen for et anbringelsesforløb på Toften ligesom den giver et overblik over, hvem der deltager ved hvilke møder.

Som en del af anbringelsen etableres der et tæt samarbejde mellem barnets skole eller institution, forældre og Toften. Der bliver derfor systematisk afholdt netværksmøder med skolen eller institutionen, forældrene og Toften hver 6. uge, hvor sagsbehandleren også oftest deltager. Ved anbringelsens start får hver familie tildelt en netværksmedarbejder, som sikrer afdekningen af netværket og beskriver forældrenes kapacitet og ressourcer. Alle forældre har desuden en ugentlig samtale i eget hjem med netværksmedarbejderen.

Udover de fastlagte møder, primært ansvarsgruppe-, indsats- og netværksmøder, som afholdes systematisk ved alle anbringelsesforløb, er der løbende samtaler mellem personalet og barnet og eller forældrene. Disse fremgår ikke af mødeoversigten, da der er tale om individuelle tilbud tilpasset efter barnets og familiens lokale situation og behov.

Herudover bidrager skemalagte aktiviteter, og nedskrevne og prioriterede arbejdsplaner for personalet netop til at sikre, at indsatsen er realistisk målrettet. Ved indsats- og ansvarsgruppemøder fastlægger Toftens personale de arbejdsplaner og problematikker der skal arbejdes med, og beskriver udførligt hvad formålet er, hvordan der skal arbejdes med problematikken, ligesom den forventede effekt bliver beskrevet. Dette er med til at skabe transparens for alle de involverede i anbringelsesforløbet, og er med til at sikre en ensartet tilgang til barnet og dets forældres problematikker. Dette er også en understregning af, at det under en intensiv anbringelse netop ikke er en ambition, at løse alle barnets og familiens problematikker. Tværtimod er ambitionen at kortlægge problematikkerne, og sætte ind i forhold til et afgrænset antal af disse, og sikre at arbejdet kan fortsættes ved udskrivningen. Indsætterne bidrager derfor til en normaliseringsproces, som der fortsat skal arbejdes med efter barnets udskrivning.

Anbringelsesmål

For alle 24 anbragte børn er der formuleret både overordnede og mere specifikke formål for deres anbringelse på Toften. Ved barnets visitering til en anbringelse på Toften, bliver der formuleret en række overordnede formål med indsatsen. Disse mål bliver beskrevet i barnets handleplan, som løbende bliver revideret og fulgt op på ved de kontinuerlige indsats- og netværksmøder, hvor den anbragtes forældre orienteres om dels hvordan forløbet har været ind-

til videre, dels hvordan indsatsen kommer til at foregå fremadrettet.

De overordnede mål for anbringelserne, som formuleres ved visitationen til tilbuddet er sammenfattende karakteriseret ved, at sikre de anbragte børns sundhed, trivsel og udvikling. Desuden er det formuleret som en målsætning i alle forløb, at barnet udredes pædagogisk, ligesom det i 16 tilfælde er angivet som en målsætning, at barnet udredes psykologisk under anbringelsen. Dette fastslår at en anbringelse på Toften i høj grad er et udredningstilbud, ligesom det er med til at understrege at det netop ikke er en forventning at barnet er færdigbehandlet ved endt anbringelse.

- Derudover er der en række indledende anbringelsesmål, der går igen på tværs af datamaterialet:
- Stabilisering af barnets udvikling og trivsel
- Klarlægning af hvordan barnet fungerer alment, for derigennem at afdække barnets vanskeligheder
- Afdækning af familiens netværk for ressourcer
- Afdækning af barnets relation til dets forældre
- Afdækning af forældrenes ressourcer og kompetencer
- Afklaring af fremadrettet indsats (hjemgivelse til forældre, plejefamilie, ambulante behandling mm.)

Herudover er der for det enkelte anbragte barn formuleret en række mere specifikke anbringelsesformål, hvoraf nogle er af mere lavpraktisk karakter. Dette omhandler (rangeret således målene afspejler hyppigheden af dem) barnets:

- Personlige adfærd og udvikling
- Familieforhold
- Forældres adfærd
- Fritidsforhold og venskaber
- Skoleforhold og læring
- Sundhedsforhold

Personlig adfærd og udvikling

For alle de anbragte børn er der udarbejdet målsætninger i forhold til deres personlige adfærd og udvikling. Målsætningerne spænder vidt og omfatter at børnene udvikler sig alderssvarende i forhold til dels (1) at kunne indgå i en såkaldt almindelig hverdagsstruktur, (2) deres sociale kompetencer, og (3) dels i forhold til deres identitetsmæssige udvikling.

Det overordnede anbringelsesmål om at kunne indgå i en såkaldt almindelig hverdagsstruktur, drejer sig i høj grad om, at Toften faciliterer en forudsigelig hverdag med tydelige omsorgspersoner, således at børnene og deres familier lærer at indgå i en hverdag med faste rutiner, og føler sig trygge i denne. Et konkret eksempel på en sådan målsætning er, at børn og forældre

lærer at en almindelig hverdag er sammensæt af en række bestemte elementer, som følger en naturlig rækkefølge - såsom at stå op på et bestemt tidspunkt hver dag, gå i bad, spise morgenmad, gå i skole, lave lektier, spise aftensmad, pakke skoletaske og finde tøj frem til næste dag. Samtidig er en hel central del af målsætningerne omkring hverdagsstrukturen, at undersøge om forældrene forstår og kan tilegne sig de fornødne kompetencer, som skal til for at sikre børnenes generelle udvikling.

Anbringelsesmålene der relaterer sig til at opnå alderssvarende sociale kompetencer, drejer sig primært om, at børnene støttes i at udvikle sig og trives på lige fod med andre jævnaldrende børn.

For stort set alle børnene er der formuleret konkrete målsætninger om, at de skal blive bedre til at indgå i sociale relationer med andre, uden at relationen er præget af konflikt og diskussion. Derfor skal børnene have en større forståelse for basale sociale spilleregler, lære at gå på kompromis, sætte sig ind i andres perspektiv, og dermed forstå hvordan deres adfærd påvirker andre. Herudover er der konkrete målsætninger om, at børnene udvikler empati, lærer at sætte grænser og kan forstå andres grænser, ligesom det er en målsætning at de lærer at håndtere deres temperament. Der indgår derfor i Toftens tilbud, ugentlig undervisning for alle børn i ART. Der er også formuleret målsætninger om, at børnene skal udvikle sig alderssvarende i forhold til deres måde at tage ansvar på. I mange tilfælde handler dette om, at børnene skal fralægge sig det voksenansvar og de bekymringer han eller hun har påtaget sig, på grund af deres forældres manglende forældrekompetencer. I nogle tilfælde har de anbragte børn stået for at passe (på) deres søskende, og sørget for at der blev handlet ind og lavet mad. I disse tilfælde er det derfor en målsætning, at de lærer at de har ret og lov til at være børn.

I forhold til målsætningerne der relaterer sig til de anbragtes identitetsmæssige udvikling, handler det overordnet om, at børnene får en tydeligere identitet. Det vil sige, de børnenes selvværd og selvtillid skal styrkes, og de skal opleve at de er noget værd. Gennem konkrete oplevelser, skal de blive bevidste om deres stærke sider, og opleve at de lykkes med noget. Herudover skal de lære sig selv bedre at kende, og blive i stand til at fornemme deres egne følelser, eksempelvis hvornår de er kedede af det, vrede eller glade. På Toften afholdes der hver ugen "minimøde" mellem barnet, netværksmedarbejderen og pædagogen for at sikre at barnet løbende har et rum hvori følelser, adfærd og handlinger kan identificeres i talesættes.

Familieforhold

For alle børnene er der formuleret målsætninger der relaterer sig til deres familieforhold. Målsætningerne er enslydende, og drejer sig i høj grad om, at støtte de anbragte i at bevare, eller få mere kontakt til deres familier, og sikre at der er tale om en "sund" og positiv relation. Der er således fokus på, at de børnene oplever kvalitativt og stabilt samvær med deres familier, og støttes i at bryde et eventuelt konfliktfyldt forhold. I flere tilfælde er det formuleret som en målsætning, at de børnene skal have det rart sammen med deres familier, og derfor hverken

skal involveres i eventuelle familiestridigheder, eller føle skyld for eventuelle konflikter i familien. Herudover er det en målsætning at Toften undersøger, hvordan samværet mellem børnene og deres familie kan foregå, både i forhold til omfang og rammesætning.

Forældres adfærd

I stort set alle forløbene er der udarbejdet konkrete anbringelsesmålsætninger der vedrører forældrenes adfærd. Størstedelen af de opstillede mål går direkte på at udvikle forældrenes forældrekompetencer og dermed styrke relationen til deres barn, og deres evne til fremadrettet at tage sig af barnet. Dette blandt andet i forhold til at forældrene lærer at afkode deres børns signaler, forstår deres behov, og får indblik i hvad deres adfærd og handlinger gør ved barnet. Herudover er der formuleret en lang række praktiske målsætninger om, hvordan forælderen eller forældrene skal støttes i eksempelvis at tilbyde barnet nærende og sund kost, hjemlige rammer med en fast struktur, forudsigelighed og stabilitet, og være med til at støtte op omkring deres skolegang. Desuden er det en målsætning at forældrene får blik for, at børnene skal have lov til at være børn, og derfor ikke skal påtage sig voksenansvar, eller overtage forældrenes problemer eller bekymringer.

Ydermere er det i mange tilfælde en målsætning, at der udarbejdes en udredning af forældrenes forældrekompetencer - med henblik på at afdække forældrenes ressourcer og vanskeligheder. I få tilfælde er det et mål med anbringelsen, at forældrene gennemgår en psykologisk udredning. For de forældre som har et misbrug, er der udarbejdet målsætninger om, at forældrene får viden og indsigt i, hvordan misbrug ved forældre påvirker børn, ligesom forældrene skal tilbydes hjælp til at komme ud af misbruget. En anbringelse på Toften er derfor også et udrednings og indsats forløb for forældrene.

Fritidsforhold og venskaber

Målsætningerne der relaterer sig til de anbragtes fritidsforhold og venskaber, drejer sig primært om, at de børnene skal støttes i at socialisere med jævnaldrende. Gennem legeaftaler og fritidsinteresser, skal de opbygge positive relationer til andre børn og voksne, og på den måde (for)blive en del af forskellige sociale fællesskaber, og mindske eller forebygge at den anbragte oplever social isolation.

Skoleforhold og læring

Anbringelsesmålene der omhandler skole og læringsforhold er rettet mod at fastholde og støtte børnene i deres skolegang. Enkelte har i længere perioder været fraværende fra deres skoletilbud, og i disse tilfælde skal der arbejdes hen imod, at skolegangen bliver genoptaget og at der sikres et stabilt fremmøde. Målsætningerne handler derfor om at motivere børnene, og skabe faste rutiner omkring lektielæsning. I få tilfælde er det specificeret hvordan deltagelse i lektiecafe og lektielæsning med en AKT-lærer skal være med til at sikre, at der bliver taget hånd om faglige vanskeligheder, og at der sikres en positiv faglig udvikling. Dette forudsætter

derfor et tæt samarbejde med skolen.

Desuden er der specificeret en række målsætninger der vedrører børnenes indstilling til og adfærd i skolen. Dette omhandler blandt andet at blive i stand til at modtage læring og fastholde koncentrationen i skolen, kunne håndtere at der stilles krav fra skolen og læreres side, og acceptere at skolegang er obligatorisk, og derfor ikke noget man kan vælge fra. Derudover er det en målsætning at der etableres et samarbejde mellem skolen, forældre og Toften, for i videst mulig udstrækning at arbejde sammen om at støtte børnene i deres skolegang ud fra inklusionstankegangen og servicelovens bestemmelser om normaliseringsprincippet.

Sundhedsforhold

I næsten alle forløb er der formuleret målsætninger om, at børnene får foretaget et sundhedstjek ved deres praktiserende læge. I flere forløb er det også en målsætning at de kommer til tandlægen. I begge tilfælde drejer det sig om at sikre, at Toftens personale og forældrene bliver opmærksomme på og kan tage sig af eventuelle sundhedsmæssige problematikker.

Der er også formuleret målsætninger om, at børnene skal have en alderssvarende egenhygiejne, herunder at de er i stand til at tørre sig selv efter toiletbesøg, gå i bad, børste tænder og tage rent tøj på hver dag. I enkelte tilfælde er det en målsætning at børnene får hjælp til at håndtere konkrete problematikker, eksempelvis ikke at tisse og have afføring i bukserne. I andre tilfælde er der fokus på vægttab og derfor stor opmærksomhed på motion, sund kost og at den anbragte kan skelne mellem mæthed og sult.

Desuden er det også en målsætning at der er fokus på blandt andet hygiejne, sundhed, og værdien af en fast dagligdagsstruktur i forældrehjemmene.

Herudover er det en målsætning i alle forløbene, at børnene bliver udredt pædagogisk, ligesom det i 16 tilfælde er angivet som en målsætning, at barnet udredes psykologisk under anbringelsen. For at imødekomme dette krav, har Toften udarbejdet et screeningsmateriale, der anvendes af Toftens egen psykolog. Alle børn bliver screenet med henblik på at afklare om en fuld psykologisk udredning er nødvendig, og om barnet eventuelt skal henvises direkte til børneambulatoriet.

Indsatslement 2: Integration af parallelle indsatser

På Toften udgør parallelle indsatser en stor og central del af anbringelsesforløbet. De parallelle indsatser som igangsættes er af forskelligartet karakter og tilpasset barnets og familiens behov og problematikker. Der er blevet etableret samarbejder med barnets skole og fritidstilbud i alle forløbene, ligesom der er igangsat fritidsaktiviteter, og sociale tiltag. Herudover er eksempelvis misbrugscenteret blevet inddraget i enkelte forløb. I det følgende gennemgår vi hvordan Toften har omsat arbejdet med de parallelle indsatser mere indgående.

Samarbejde med skole og skolefritidstilbud

Der er etableret samarbejder med alle anbragte børns skole- og eventuelle skolefritidstilbud. Etableringen af samarbejdet sker kort inden for to uger efter anbringelsen, og oftest med det primære formål; at der sikres en ensartet og målrettet tilgang til barnet og dets problematikker. Af samme årsag indledes der også samarbejder med barnets eventuelle skolefritidstilbud.

For nogle af de anbragte indebærer anbringelsen på Toften et skoleskifte til en ny folkeskole eller opstart i et specialskoletilbud. I sådanne situationer sørger Toften for at indhente den gamle skoles beskrivelse af barnet, netop for at sikre at den nye skole kender til eventuelle udfordringer og problematikker, og bliver i stand til at varetage disse. Det er derfor væsentligt at sikre, at den nye skole er sat ind i barnets problematikker og de oplevelser og erfaringer tidligere lærere har gjort sig om barnet.

Samarbejdet med barnets skole og skolefritidstilbud indebærer desuden at skolen, herunder klasselærer eller AKT-lærer (adfærd, kontakt og trivselslærer), kontinuerligt og efter behov deltager i møder, eksempelvis ved de professionelle netværksmøder, med Toften, og bidrager med observationer og skriftlige udtalelser i forhold til hvordan de oplever barnets trivsel og udvikling af faglige og sociale kompetencer. Der er således tale om et forpligtende samarbejde, hvor skolen bistår med observationer og overlevering af information omkring barnets trivsel, konflikter eller eventuelle nye opmærksomhedspunkter, mens Toften orienterer og guider skolen i forhold til hvordan barnet skal tackles pædagogisk. Skolen og lærerne får derfor konkrete redskaber til hvordan de kan imødekomme særlige behov og målsætninger, eller forebygge at barnet kommer ud i vanskelige eller konfliktfyldte situationer. Et konkret eksempel herpå er, at skolen, på Toftens opfordring, faciliterer en mulighed for at et barn kan trække sig til et mindre lokale, hvis vedkommende har behov for ro. I andre situationer bringer læreren sig selv i spil, som en handlingsanvisende agent og forsøger at styre og styrke barnets sociale relationer, ud fra Toftens og skolens vurdering af hvad barnet vil profitere positivt af. I andre tilfælde igangsætter læreren bestemte lege, og tildeler barnet bestemte roller i legen, som vil gøre barnet mere attraktivt for andre børn at lege og blive venner med. På den måde er læreren strategisk med til at sørge for, at barnet eksempelvis opnår en anden social status i klassen, med henblik på at højne barnets trivsel. Samarbejdet mellem Toften og skolen betyder derfor, at begge parter får en bedre indsigt i barnets adfærd og behov, som anvendes til at målrette den pædagogiske indsats.

I flere forløb er det også et væsentligt element, at samarbejdet med skolen har til formål at mindske barnets oplevelse af at blive stigmatiseret og fremme en normaliseringsproces hos barnet og ændre omgivelsernes opfattelser af barnet. I flere tilfælde bliver der derfor samarbejdet med skolen om, at etablere klassebesøg på Toften, for at give klassekammeraterne en forståelse af den anbragtes hverdag, og beskytte den anbragte mod drillerier og fordomme om hvordan det er at bo på et såkaldt børnehjem. Skolen og Toften oplever at sådanne initiativer har været vellykkede, og har en positiv effekt på den anbragtes trivsel. Ved behov inddrager

skolen desuden på egen hånd, eller på Toftens foranledning PPR, som bistår med støtte og sparring i forhold til lærerne, hvis nogle børn eller situationer er særligt vanskelige, ligesom PPR-psykologen kan tilbyde psykologsamtaler til de anbragte i forhold til deres skolegang, og således være en "ventil i hverdagen".

Fritidsinteresser og sociale tiltag

Fritidsaktiviteter bidrager til trivsel og etablering af nye venskaber og sociale relationer, og de anbragte opfordres derfor til, eller støttes i, at gå til en fritidsaktivitet.

Så vidt det er muligt støttes der op om, at barnet kommer til at gå til lige præcis den fritidsaktivitet som han eller hun ønsker. De fleste af børnene har selv ideer til hvad de kunne tænke sig, og er ofte inspireret af hvad deres klassekammerater går til. I få tilfælde kan det dog ikke lade sig gøre at realisere barnets ønsker, eftersom der er tale om bekostelige sportsgrene. I disse tilfælde forsøger Toften derfor at forslå alternative fritidsinteresser for barnet, men lykkes ikke altid med disse forslag, hvorfor barnet ikke går til en fritidsaktivitet. Størstedelen af de anbragte børn starter til en fritidsaktivitet, men det er uklart hvorvidt det lykkes at fastholde de anbragtes interesse og deltagelse i fritidsaktiviteterne. Herudover forsøger Toften at motivere og hjælpe de anbragte til at lave legeaftaler med klassekammerater og til at invitere dem med hjem på Toften. Der er således et stort fokus på at initiere fritidsinteresser og sociale tiltag, både udenfor og i institutionsregi.

Andre aktører

Herudover inddrager Toften forskellige andre aktører, alt efter barnet og dets families udfordringer og behov. I den forbindelse har Toften blandt andet igangsat et samarbejde med et misbrugscenter, ved børn hvis forældre er alkoholikere eller har et stofmisbrug. Misbrugscen-tret har afholdt samtaler med barnet om, hvordan det er at vokse op i et hjem med misbrug, og har hjulpet med at bearbejde barnets oplevelser i forbindelse hermed. Herudover er Toften opmærksomme på andre tilbud og indsatser, som de anbragte er i målgruppen for. En anbragt har eksempelvis været en del af projekt Lær for Livet, som er et læringsprogram for anbragte børn, der udbydes af Egmont Fonden. Herudover har enkelte børn deltaget i Between-forløb, som er et kommunalt gruppebaseret tilbud til børn som har en mor eller far med psykisk sygdom. Disse ekstra tiltag er derfor med til at skabe et bedre fundament af betingelser for, at de anbragte børn kan fortsætte i en positiv udvikling i de miljøer de bliver udskrevet til.

Indsatselement 3: Familiecentreret indsats

Som allerede antydnet under afsnittet om parallelle indsatser, er en anbringelse på Toften i høj grad en familiecentreret og netværksbaseret indsats. Dette ses i særdeleshed når der, i forbindelse med et barns indskrivning, bliver udarbejdet særskilte målsætninger i relation til barnets familieforhold og forældrenes adfærd. Disse målsætninger har til formål at styrke forældrenes forældrekompetencer og relationen mellem barn og forældre, så barnet på sigt, helt eller del-

vist, kan komme hjem at bo igen, eller kan udskrives til en mindre indgribende indsats. Dette er med til at understrege, at en intensiv anbringelse i ligeså høj grad handler om at skabe ændringer i forståelser og handlemønstre ved forældrene, som ved barnet – og at dette skaber en selvforstærkende effekt, netop fordi barnets psykiske trivsel og udvikling vil blive styrket qua forældrenes bedrede forældrekompetencer. Dog skal det understreges at et anbringelsesforløb på Toften er centeret om udredning, og ligesom det barnet ikke forventes færdigbehandlet ved udskrivningen, så forventes det heller ikke at forældrene har udviklet alle nødvendige kompetencer ved udskrivningen. Tværtimod er anbringelsens formål at udrede og afprøve forældrenes forståelser og kompetencer med henblik på at afklare hvilke støttende og kompenserende foranstaltninger der skal til ved en eventuel hjemgivelse.

Et barns anbringelse betyder derfor, at forældrene og det nærmeste netværk, i så vid udstrækning som muligt, bliver involveret i anbringelsesforløbet, ligesom der stilles krav til forældrene om, at de deltager og tager aktivt medansvar for at anbringelsesforløbet bliver succesfuldt. Toften anvender en række specifikke metoder og pædagogiske tilgange, som er med til at sikre at indsatsen er familiecentreret. Heriblandt at Toften systematisk afdækker familiens og netværkets ressourcer, foretager undersøgelser af forældreevner og forældredredningsforløb ved behov, udarbejder særskilte målsætninger og arbejdsplaner for forældrene, samt anvender bestemte mødeformer til at sikre, at familien indgår i indsatsen på et oplyst grundlag.

Herudover er det familiecentrede element særligt tydeligt i de sager hvor der er tale om søskendeanbringelser. I disse forløb bliver de anbragte søskende behandlet på de samme møder, frem for eksempelvis at afholde tre forskellige statusmøder med de samme forældre. Derfor er der også afsat mere tid til møderne når der er tale om søskendeanbringelser, netop for at sikre at det enkelte barns unikke situation ikke falder i baggrunden i forhold til den samlede families situation. I disse forløb er der således både fokus på det enkelte barn, samtidig med, at det i høj grad er muligt at fokusere på de indbyrdes søskenderelationer og den samlede familiekontekstuelle situation.

Netværk og ressourcer

Toftens netværksmedarbejder afdækker som en del af grundydelsen, altid netværket omkring de anbragte børn, for at få et større indblik i familiens sammensætning og deres indbyrdes sociale relationer. Herunder hvilke udfordringer forældrene har i forhold til at kunne fungere som gode og stabile forældre, og hvorvidt det er muligt at trække på familien og netværkets eventuelle ressourcer i forhold til at støtte op om det anbragte barn, og kompensere for forældrenes manglende ressourcer. Kompensering udgør en væsentlig faktor i disse sager, da mange forældre allerede har modtaget familiebehandling uden den ønskede effekt.

Formålet med at inddrage netværket er at sikre, at barnet bevarer kontakten til de personer, som vurderes at være en støtte.

Ved anbringelsen bliver der systematisk udarbejdet et genogram og et visuelt netværkskort sammen med barnet og forældrene, for at skabe et overblik over betydningsfulde relationer,

som eventuelt kan være en støtte for barnet, eller indgå som en del af barnets efterindsats. Herefter tager netværksmedarbejderen typisk på hjemmebesøg ved personerne fra netværket eller afholder et decideret netværksmøde, og taler med dem om deres relation til det anbragte barn. Herunder hvordan de oplever situationen, og hvorvidt de har mulighed og lyst til at blive inddraget i anbringelsesforløbet. Der er både tale om nære og mere perifere familiemedlemmer, naboer, venner og bekendte. Følgende er et konkret eksempel på hvordan Toften har udarbejdet konkrete målsætninger for, hvordan arbejdet med at afdække netværket for ressourcer foregår.

- *Det afklares hvorvidt der er nogle i netværket som stiller sig til rådighed*
- *Toften afdækker det biologiske netværk i familien og undersøger nærmere, om der er ressourcer her, som kan være kompenserende i forhold til forældrene*
- *Toften udarbejder et netværksskort*

I mange tilfælde er netværket indstillet på at hjælpe, og derfor bliver der efterfølgende udarbejdet konkrete aftaler mellem netværksmedarbejderen og personer fra netværket. Eksempelvis i forhold til at vedkommende skal hente barnet fra skole en dag om ugen, eller gå en tur med barnet, ligesom nogle stiller sig til rådighed som netværksplejefamilie. Det lykkes derfor at inddrage netværket og trække på deres ressourcer i forskelligt omfang. I mange tilfælde er netværket dog i forvejen så belastet af relationen til den anbragtes forældre, at de hverken kan eller har lyst til at tage medansvar for barnet. Desuden er der eksempler på, at de personer som stiller sig til rådighed og gerne vil hjælpe, ikke vurderes egnet af netværksmedarbejderen.

Undersøgelser af forældrekompetencer

Toftens (psykologer og netværksmedarbejdere) har udarbejdet forældrekompetenceundersøgelser i de tilfælde hvor det var beskrevet som en målsætning for anbringelsen. Med udgangspunkt i samtaler med forældrene og med psykologens observationer af samspiløvelser og familieaktiviteter mellem forældre og barn (allerede nævnt under parallelle indsatser: psykolog) har Toften systematisk undersøgt og beskrevet forældrenes kompetencer ud fra Pär Nygrens omsorgsbegreb³. Nygrens omsorgsbegreb er tredelt og består af:

- **Behovsomsorg** som omfatter den type omsorg, der bidrager til barnets behovstilfredsstillelse. Dette kan eksempelvis betyde, at forælderen sørger for at barnet får søvn, når det har brug for det. For at forælderen kan leve op til kravet om behovsomsorg, skal han eller hun kunne identificere barnets behov på forskellige udviklingstrin.
- **Udviklingsomsorg** som omfatter den type omsorg, der understøtter barnets sociale, kognitive, psykosociale og fysisk-motoriske udvikling. Forælderen skal derfor være i stand til at støtte barnets udvikling ved at skabe relevante og alderssvarende udfordringer for barnet.

³ Nygren, Pär (1999). Professionel omsorg for børn og familier: Fra teori til værktøj. Dansk Psykologisk Forlag, København.

- **Opdragelsesomsorg** som omfatter den type omsorg, som bidrager til, at barnet kan klare at tilfredsstille egne og væsentlige behov, og til at kunne fungere acceptabelt i sociale sammenhænge.

På baggrund af undersøgelserne af forældreevnerne, har Toften udarbejdet deciderede udviklings- og særskilte observationspunkter, som beskriver hvordan og i hvilke situationer det vil være særligt givtigt at observere og derefter sætte ind for at styrke forældrenes kompetencer. Der bliver typisk udarbejdet en detaljeret plan, som beskriver de observationsituationer, som forælderen skal igennem sammen med barnet. Observationerne foregår typisk over en periode på 10 uger, hvorefter Toften udarbejder en statusrapport over forløbet mellem forælderen eller forældrene og barnet. Det følgende er et uddrag fra en statusrapport, som eksemplificerer hvordan Toften har arbejdet med at bedre en forældres kompetencer, i forhold til at ansvarliggøre vedkommende over for sine børn.

”Siden anbringelsens start har mor (...) skullet være på Toften sammen med børnene indtil sengetid, hvor hun med støtte og guidning fra det pædagogiske personale har skullet varetage de daglige opgaver omkring børnene i forhold til lektier, spisning, hygiejne, putning mv. (...)

En del af indsatsen omkring måltiderne er at skabe ro omkring bordet. Mor arbejder med guidning og støtte fra personalet på at lære børnene rammer for bordskik, og det bevirker, at der er udarbejdet en konsekvensplan. Dette betyder, at inden der bliver sagt ”værsgo”, fortæller mor børnene, hvad hun forventer. Eksempelvis, at de deles om maden, at de venter på tur, venter til alle er færdige, sidder pænt - hvilket vil sige, at de ikke driller hinanden. Konsekvensen er, at de får 5 minutter mere ved bordet efter endt måltid. Det har betydet, at der nu er mere ro omkring måltiderne.” (uddrag fra statusrapport)

For hvert udviklings- eller observationspunkt er det en målsætning, at Toften udarbejder en effektevaluering af de indsatser som bliver igangsat, for at sikre at indsatserne løbende bliver fulgt op på og bliver revideret efter behov. I ovenstående ses det i form af, at forælderen med støtte og guidning fra personalet varetager en lang række praktiske ting i forhold til sine børn, hvilket der ifølge personalet, har resulteret i ” at der nu er mere ro omkring måltiderne”. Indsatsen er derfor i høj grad målrettet i forhold til at klarlægge og styrke forældrenes kompetencer, og det er derfor et krav, at forældrene er en del af børnenes hverdag og varetager såkaldt almindelige forældreopgaver på institutionen.

I de få tilfælde hvor det var en målsætning for anbringelsen, at forælderen udredes psykologisk eller psykiatrisk, eller indgår i misbrugsbehandling er dette lykkedes. En forælder bliver i den forbindelse diagnosticeret med flere psykiske lidelser, ligesom enkelte forældre starter op i alkohol- og misbrugsbehandling, på trods af at de til at starte med har benægtet deres misbrug. Hvorvidt det lykkes at fastholde forældrene i behandlingstilbuddene fremgår ikke, men det lykkes at adressere og opstarte behandlingsforløbene under anbringelsen.

Forældresamarbejde, medinddragelse og ansvarliggørelse

Forældrene bliver kontinuerligt medinddraget i anbringelsesforløbet med henblik på både at involvere, ansvarliggøre og give forældrene mulighed for medbestemmelse i barnets anbringelsesforløb. Toften har derfor stort fokus på de allerede eksisterende ressourcer i familien, og tager udgangspunkt i forældrenes styrker frem for begrænsninger, som Toftens personale udtaler ”at man lidt firkantet sagt gør ved traditionelle anbringelser”.

Ved de indledende samarbejds møder bliver der i flere tilfælde udarbejdet deciderede samarbejdsaftaler mellem Toften og forældrene, således at begge parter ved hvad de kan forvente af hinanden og af anbringelsen. En samarbejdsaftale beskriver forældrenes og Toftens rolle og ansvar i forbindelse med anbringelsen, og skal være med til at sikre at forældrene kan gennemskue anbringelsesforløbet. Dokumentet har derfor også en symbolsk værdi, hvori Toften og forældrene gensidigt forpligter sig til at involvere sig i barnets anbringelsesforløb.

Herudover inviteres forældrene til at deltage ved blandt andet statusmøder med forvaltningen hver 10. uge, hvor Toftens medarbejdere orienterer forældre og kommunen om hvordan barnets forløb går, samt hvordan de planlægger at udføre den fremtidige indsats i forhold til de beskrevne mål i barnets handleplan (§ 140)⁴. I de fleste tilfælde deltager forældrene, og det er derfor sjældent at en forælder aktivt vælger disse møder fra.

Ydermere afholder Toftens netværksmedarbejdere, basispædagog eller psykolog, løbende voksen- eller forældresamtaler efter behov. Disse foregår oftest i forældrehjemmet. Formålet med voksen- eller forældresamtalerne er, at tale om de udfordringer forældrene oplever i forbindelse med anbringelsen, ligesom Toften får mulighed for at adressere de udfordringer de oplever i forbindelse med hvordan forældrene håndterer barnets adfærd. Såvel indholdet som omfanget af voksen- eller forældresamtalerne varierer derfor meget, alt efter forældrenes behov, og alt efter hvad Toftens medarbejdere vurderer som relevant og presserende.

Samtalerne har derfor handlet om alt lige fra at give råd og vejledning i forhold til konkrete og lavpraktiske situationer, til at Toften adresserer forældrenes rolle i relation til barnets mistrivsel, og eksempelvis forsøger at få forældrenes samtykke til at barnet anbringes i en plejefamilie efter endt anbringelse på Toften. I flere tilfælde er samtalerne blevet planlagt tidligt i forløbet, og afholdes typisk hver eller hver tredje uge. Herudover er der løbende plads til samtaler efter behov. Et anbringelsesforløb på Toften er derfor i høj grad et individuelt forløb; det tilpasses efter barnet og forældrenes behov, og efter Toftens medarbejders faglige vurdering. I flere tilfælde er der eksempler på, at forældresamtalerne bliver effektueret den samme dag, som forældrene efterspørger en sådan, hvilket er med til at understrege at Toften prioriterer samarbejdet og medinddragelsen af forældrene højt. Dette er derfor i høj grad et udtryk for prioriteringen om, at der skal være tid og plads til at tage hånd om umiddelbart opståede pro-

⁴ Når et barn anbringes, skal kommunen ifølge servicelovens paragraf 140 udarbejde en handleplan, som skal beskrive formålet med indsatsen og hvilken indsats, der er nødvendig for at opnå målet.

blematikker. Ligesom det er med til at signalere, at forældrene anses som aktive medspillere i forhold til anbringelsen. Forældresamtalerne kan derfor være med til at fremme samarbejdet mellem forældre og anbringelsesstedet, idet samtalerne åbner yderligere op for, at der skabes en tillidsfuld og tæt relation mellem Toftens medarbejder og forælderen. Det ses desuden at flere forældre bruger samtalerne til at lufte deres frustrationer og bekymringer, hvilket kan tolkes som et udtryk for, at det lykkes at skabe en tillidsfuld relation parterne imellem. I mange tilfælde beskriver netværksmedarbejderne forældresamtalerne, som positivt udviklende for forældrene. En netværksmedarbejder beskriver det på følgende måde: *"far har gennem samtalerne fået et bredere kendskab til drengenes udviklingsmæssige behov"*.

Der er dog sjældent tale om lineære udviklingsforløb. Der er ofte mange udfordringer undervejs, og ifølge personalet kan det være en lang og svær proces for forældrene at erkende, at de ikke er i stand til at dække barnets behov til fulde. I nogle tilfælde kommer forældrene heller aldrig til denne erkendelse, og samarbejdet mellem Toften og forældrene kan således blive meget vanskeligt og konfliktfyldt. I sådanne tilfælde er der eksempler på, at forældrene ikke overholder deres aftaler med Toften omkring barnet, og gentagende gange melder afbud til aftalte aktiviteter i sidste øjeblik. I et andet og mere alvorligt tilfælde henter en forælder sit barn hjem fra Toften, fordi vedkommende mener, at barnet har det bedre i forældrehjemmet. Barnet bliver efterfølgende bragt tilbage til Toften af sagsbehandleren, hvilket resulterer i en voldsom oplevelse for både barn og sagsbehandler. Sagsbehandleren tilkendegiver at oplevelsen har været så voldsom, at vedkommende ikke vil gøre det igen, hvis forælderen henter barnet hjem til sig selv igen. Denne hændelse er derfor med til at understrege nødvendigheden af, at barnets forældre er indstillet på at samarbejde, og grundlæggende accepterer anbringelsen, for at samarbejdet og forløbet vil opnå optimal succes.

I de tilfælde hvor forældrenes selverkendelse af deres egen rolle i forhold til deres barns mistrivsel er meget lille, har det været svært at opnå gode forældresamarbejder. I Toftens mødereferater bliver dette begrundet med, at forældrene føler sig *"miskrediteret som forældre"*, og nærer en grundlæggende mistillid til *"systemet"*, på grund af deres, ofte, lange historik og mange dårlige erfaringer med det offentlige. Toften beskriver også i flere tilfælde, at det dårlige forældresamarbejde hænger sammen med at forældrene oplever, at det har været uklart hvad anbringelsesforløbet indebar. Ligesom andre har svært ved at forholde sig til de forskellige pædagoger, og til at indgå i miljøet på Toften. Dette er med til at understrege, at det gode samarbejde mellem forældrene og institutionen kan blive vanskeliggjort af forældrenes tidligere møder med systemet, hvorfor tydelig kommunikation er essentielt for samarbejdets karakter.

Herudover er nogle samarbejder med forældrene yderligere udfordret af, at forældrene rent kognitivt har svært ved at indgå i samarbejdet, pga. egne psykiske og psykiatriske problemstillinger eller svag begavelse.

Forældresamvær

Når et barn bliver anbragt, har forældrene og barnet ret til samvær under barnets anbringelse udenfor hjemmet. Det er kommunen der fastlægger omfanget af forældresamværet, som Toften efterfølgende har haft til rolle at støtte op omkring. Rammerne og indholdet for samværene varierer i forhold til henvisningsårsagen, de konkrete problematikker, og relationen mellem barn og forældre. Dette betyder at samværene er signifikant forskellige. I nogle tilfælde finder samværene sted på Toften, mens samværene i andre tilfælde foregår i forældrenes eller familiens hjem, hvor barnet eksempelvis kommer hjem nogle timer, eller er hjemme på weekend. Der kan også være tale om telefonisk samvær på aftalte tidspunkter. Herudover er det forskelligt om samværet er støttet eller overvåget, enten af forældrenes eventuelle § 54 støtteperson, eller Toftens personale, som desuden observerer og laver dagbogsbeskrivelser af barnets og forældrenes reaktioner på samværet. Uanset form, rammer og omfang af samværet, er det vigtigste, at der støttes op omkring relationen mellem forældre og barn i det omfang det er muligt. Følgende er et konkret eksempel på de arbejdsopgaver Toften har udarbejdet i forbindelse med at sikre, et kvalitativt samvær mellem barn og forælder.

- *Der udarbejdes i samarbejde med forælderen en samværsplan, og der laves klare aftaler om procedure i forhold til samvær med øvrige familiemedlemmer*
- *Der samtales med barnet og forælderen om, hvad godt samvær er, og hvilke krav, forventninger og bekymringer de hver især har til samværet*
- *Observeres på adfærd hos barnet og forælderen før og efter samvær*
- *Der evalueres med barnet og forælderen hver især efter samvær, ligesom næste samvær forberedes*

Som det fremgår ovenfor, bliver både børn og forældre klædt grundigt på til samværene, ligesom Toften efterfølgende evaluerer og følger op på samværet.

I få tilfælde er det dog juridisk bestemt, at forælderen ikke må have samvær med barnet pga. bekræftet mistanke om overgreb mod barnet, hvorfor samvær er decideret skadeligt for barnets trivsel. I sådanne tilfælde påhviler det Toften at skærme barnet fra forældrene, og undgår eksempelvis at færdes på steder, hvor forældrene med stor sandsynlighed også befinder sig. Dette bevirker dog ikke at Toftens netværksmedarbejder ingen kontakt har til forælderen. Alle forældre også forældre i ovenstående tilfælde, tilbydes ugentlige telefon samtaler.

Kontinuerlig oplysning af forældre

Som en del af anbringelsesforløbet arbejder Toften kontinuerligt med at oplyse forældrene om, hvordan barnets anbringelse forløber, for at sikre at forældrene har indsigt i hvad der sker, og har mulighed for at deltage i relevante aktiviteter. Det følgende er et typisk eksempel på, hvordan Toften dokumenterer hvordan de kontinuerligt oplyser en forælder om, hvordan vedkommendes børns anbringelser forløber:

- *Mor informeres om børnenes hverdag, eksempelvis ved ugentlige mails med information og billeder om deres hverdag*
- *Mor informeres om tilbud om at deltage i forældrearrangementer i forbindelse med skole og fritidstilbud*
- *Mor informeres om børnenes læge- og tandlægebesøg*

Ligeledes informeres forældrene på dagen fra morgenen af, hvis barnet har været syg, og derfor ikke har været i skole eller lignende. I de enkeltstående tilfælde, hvor det har været nødvendigt at foretage magtanvendelser overfor meget uadreagerende børn, er forældrene også blevet informeret, lige umiddelbart efter. På trods af at børnene er anbragt udenfor hjemmet, forsøger Toften at give forældrene en oplevelse af, at kunne følge tæt med i barnets hverdag og aktiviteter. Desuden opfordrer Toften forældrene til altid at spørge eller gøre opmærksom på, hvis der er noget ved anbringelsesforløbet som de ikke forstår eller ønsker ændret. I et referat fra et møde mellem en forælder, Toften og kommunen er det noteret, at Toften *"ønsker at lytte og samarbejde med alle forældre"* og at spørgsmål fra forældrene anses som *"omsorg for barnet, at de er interesserede i dem, og vil dem det bedste"*. Toften italesætter derfor en positiv og inddragende tilgang til forældrene, og anskuer forældrene som en aktiv ressource. I flere tilfælde har forældrene haft forslag til ændringer i anbringelsesforløbet, eksempelvis i forhold til fleksibilitet omkring tidsrammen eller hyppigheden af samvær. Forældrenes ønsker er blevet imødekommet eller afvist på baggrund af personalets faglige vurderinger af, hvorvidt barnet ville kunne profitere af ændringerne eller ej.

Indsatslement 4: Kontinuitet i den efterfølgende indsats

En intensiv anbringelse på Toften består, som nævnt, af to dele. Nemlig selve anbringelsen og derefter et ambulante behandlingstilbud kaldet KPV (konkret pædagogisk vejledning). KPV kan indgå som udslusning i en hjemgivelsesperiode eller som forbyggende indsats i plejefamilier, på efterskoler eller andet for at nedbringe risikoen for muligt sammenbrud. KPV har til intention af lave en omfattende overlevering ud fra afdelingens kendskab til barnet, forældrene og barnets øvrige netværk. Sikringen af kontinuiteten i eftervænsbehandlingen er således tænkt ind som et fast indsatslement, der arbejdes med løbende og særligt i den sidste del af indsatsforløbet. Hjemgivelsesperioden forløber forskelligt alt efter, hvilke behandlingsbehov børn og forældre har efter endt anbringelse på Toften. Toften indtænker hjemgivelsesperioden tidligt under anbringelsesdelen af indsatsen, og taler løbende med forældrene og sagsbehandleren om deres overvejelser omkring en relevant efterindsats. Dette ses eksempelvis, når Toftens netværksmedarbejder eller psykolog allerede ved den indledende afdækning af familiens netværk og ressourcer undersøger, hvorvidt nogle af disse personer kan indtænkes i forhold til at fungere som aflastnings- eller netværksplejefamilie for barnet.

I andre tilfælde hvor børnene hjemgives til forældrene eller indskrives på efterskole, tilkøbes Toftens KPV ydelse i den seks måneder lange overleverings- eller hjemgivelsesperiode. Her har Toftens opgave bestået i at afholde samtaler med forældrene i hjemmet, tale om de udfor-

dringer der er i hverdagen i forbindelse med hjemgivelsen, og give råd og vejledning. Derudover hjælper Toften med at etablere aflastning i familien eller det nære netværk, og udarbejder aflastningsplaner, som blandt andet beskriver hvor ofte børnene skal i aflastning, og hvem der er ansvarlig for at hente og bringe børnene. Toften hjælper desuden med at sikre, at både børn og forældre får tilknyttet de rette støttepersoner eller andet ud fra deres specifikke behov. I et tilfælde betyder dette at anbringelsen på Toften fører til, at en anbragt 'kommer ind under' en anden paragraf. I dette tilfælde viste det sig, at det anbragte barn ikke var omsorgssvigtet, men havde et handicap – sagen overgik derfor til børnehandicapområdet.

Efterindsatser

I mange tilfælde lykkes det, at hjemgive de anbragte børn eller udskrive dem til plejefamilier. For mange af disse børn har der dog været tale om en hjemgivelse eller udskrivning til plejefamilie efter en forlænget anbringelse, pga. ventetid i forbindelse med at finde og visitere en plejefamilie, eller ventetid forårsaget af juridiske uafklaretheder forældrene imellem i forhold til hvem der har forældremyndigheden over barnet.

I nogle tilfælde vurderes det ikke hensigtsmæssigt, at børnene bliver hjemgivet til forældrene. Eksempler på sådanne tilfælde ses når børnene er blevet tvangsfjernet, hvis forældrene har begået fysiske og seksuelle overgreb mod børnene, eller ikke kognitivt evner at varetage deres børns udvikling eller trivsel. I sådanne tilfælde bliver børnene oftest udskrevet til plejefamilier eller netværksplejefamilier. Kun en anbragt er udskrevet til en ny døgninstitution.

I overleveringsperioden, som varer seks måneder, yder Toften konkret pædagogisk vejledning (KPV), og arbejder med at overføre de pædagogiske erfaringer de har gjort sig om barnet på Toften til de nye omsorgsgivere. Dette gælder for alle typer 'udslusninger', hvad enten der er tale om udslusning til hjemmet, i plejefamilien, netværksfamilien, efterskolen eller en eventuel ny døgninstitution. Et eksempel herpå er, at Toften i forbindelse med en plejefamilie, arbejder med at overføre de pædagogiske tilgange der har været særligt virksomme til plejefamilien, og "træner" plejefamilien i, hvordan de skal tolke børnenes adfærd i forskellige situationer. Herudover superviserer Toftens interne psykolog i de fleste forløb plejefamilierne regelmæssigt. Inden udskrivningen er de nye omsorgsgivere således blevet sat grundigt ind i børnenes livshistorie, og der bliver udarbejdet en vedligeholdelsesplan som beskriver, hvordan de som kommende omsorgsgivere skal tilgå barnet og fortsætte med at "vedligeholde" behandlingsarbejdet. I de tilfælde hvor der er tale om anbragte søskende, som skal viderebehandles i en plejefamilie, er det et krav til plejefamilien, at de kan rumme hele søskendeflokken.

Afsluttende bemærkninger

Denne rapport har gennemgået, hvordan Claudisvej og Toften har omsat og implementeret de behandlingsprincipper, som de to institutioner i samarbejde med Metodecentret, udviklede i 2011-2012. I evalueringsrapporten, som denne rapport supplerer, fremgår også, hvordan det er gået de børn og unge, som har været anbragt i afprøvningsperioden 2012-2015.

Evalueringsrapporten peger også på områder af det intensive anbringelseskoncept, som med fordel kan udvikles yderligere, ligesom en række dimensioner af konceptet endnu ikke er belyst. Dette gælder ikke mindst oplevelserne af den intensive indsats fra de involverede familier samt de langsigtede effekter af indsatsen.

En række døgninstitutioner og opholdssteder i Danmark har siden Claudisvej og Toften påbegyndte deres udviklingsprojekt, igangsat lignende initiativer og der planlægges implementering af intensive anbringelseskoncepter i flere kommuner. Som det er fremgået af denne rapport, er der tale om en meget åben tilgang med meget få behandlingsmetodiske fordringer. Det betyder på den ene side, at tankegangen i konceptet principielt kan anvendes til mange forskellige målgrupper og mange forskellige typer døgntilbud. På den anden side betyder det også, at de institutioner og opholdssteder, som ønsker at implementere denne tankegang i egen praksis, bør være opmærksomme og omhyggelige i omsætningen af principperne til praksis. Vi kender endnu ikke rækkevidden af anbringelseskonceptets anvendelighed, hverken hvad angår målgrupper eller langsigtede effekter, og af denne grund bør nye omsætninger og afprøvninger af konceptet også dokumenteres og evalueres.

Erfaringerne fra Herning Kommune peger på, at omstillingen fra "traditionel" til intensiv anbringelsespraksis kan være meget krævende, både hvad angår ledelsens og medarbejdernes forandringsparathed og hvad angår tid og ressourcer. Dette bør i vores øjne anses som en investering, der øger sandsynligheden for succes. Til gengæld peger evalueringsrapporten fra pilotafprøvningen på, at intensive anbringelser kan udgøre et faglig og økonomisk effektivt alternativ til traditionel døgnanbringelsespraksis.

